23ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6356 — 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1906 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — 3 ՉԻԼԴԱՏԼԷ 1324 — 19 Décembre 1906 — 23me année № 6356

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
"ԱՐԵՒԵԼԻՔ" ՕՐԱԹԵՐԹԻ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՄԱՐ	80 Գրշ.
ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ	108 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ	35 Ֆրֆ.

ԹԳԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽԵՐԸ ՄԵՐ ՎՐԱՑ

20 հատ 1 դրուշոց փուլ
1 մեծ. ի հատուով կ'ընդունուի

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

اره ولك
درعیده وغلطه ده اره ولك غزته سی اداره خانه سی

DIRECTION
DU JOURNAL ARMÉNIEN
"ARÉVELK"
CONSTANTINOPLE - GALATA

10 PARAS

"ԱՄՈՒՐԻՒ ՄԸ ՆԱՍԱԿՆԵՐԸ"

Այս անունով գրքոյկ մը հրատարակուեցաւ վերջերս Գերմանիոյ մէջ, թէեւ նամակները Վիեննայէ գրուած են, Աբդուլ Կերտարդ ստորագրութեամբ։ Բայց ամուրի բառէն չի կարծուիր որ հեղինակը ընթերցողին հետաքրքրութիւնը զրգռելու նպատակ ունեցած ըլլայ, այլ։ Գրքին ամբողջ պարունակութիւնը պարզ ու մեկնոճով մը գրուած է և ամէն էջերէն բարոյական գովելի ըլլութիւն մը կը բուրէ։ Այդ նամակները օրուան կարեւոր խնդիրներու վրայ կը խօսին։ Հեղինակը կը քննադատէ պայմանադրական կարգ մը կեղծիքներ, զրպ զժբախտաբար ներկայիս ընտանիքները չեն կրնար կամ չեն ուզեր թօթափել ի բաց։ Հեղինակը նախ և առաջ ձեռք կ'առնէ սեռային կեանքի մասին երիտասարդութիւնը լուսաւորելու խնդիրը, և փորձառուի մը յատուկ բաղմակողմանի տեսութիւններէ հոս, ծնողական պարտականութեան անգիտակից ընտանիքի մը առնչին կրթութեան մը զոհ գացող աղջկան մը օրինակը մէջ կը բերէ։ «Ծնողքն արգիլած էին իրենց աղջկան կամ առանձին չէին թողուր զայն երիտասարդի մը հետ ո և է անմեղ խօսակցութեան, որպէս զի չըլլայ որ աղջկան կոյս ու անբիծ ականջը վիրաւորուի ո և է նպատակաւոր կամ պատահական պիղծ բառէ մը։ Նախապաշարեալ ու «կոյր» ծնողքն այնչափ յատաջ տարին իրենց այս խստութիւնը, որ աղջիկը վերջապէս տախտակուեցաւ սիրոյ յանձնել անարիւնի, բայց որատքին երեւոյթովը գեղեցիկ տնկեցքոլի մը։» Հեղինակը դիտել կուտայ իրաւամբ թէ «անփորձ, միամիտ աղջիկ մը սայթաքեցնելէ առաջի դիրքին ի՞նչ կայ։ Մինչդեռ լուսաւորուած և իր սեռային կեանքին ու նպատակին գիտակցութիւն ունեցող աղջիկ մը դիւրաւ չի մոլորիր։» Եւ ծնողք, այսօրինակ դէպքերու յանախութեան հակառակ, դարձեալ անդրդուելի կը մնան իրենց կեղծ բարոյականութեան մէջ։

Հեղինակը ուրիշ նամակի մը մէջ ձեռք կ'առնէ Mittelschule միջնակարգ վարժարաններու ծրագրին բարեփոխման խնդիրը, որով կը զբաղի մէկ քանի ամիսէ ի վեր Վիեննայի հասարակութիւնը։ Կերտարդ մեզ կը ներկայացնէ տարրական Realschule վարժարանի մը դասընթացքներուն հետեւող երիտասարդ մը որ ուսումնասիրի վկայական ի ձեռին որ և է գործի մը չի կրնար հետեւիլ։ Հարցուցէ՛ք այդ չըլլամաարտին թէ ի՞նչ սորված է տարիներու ընթացքին մէջ։ և պիտի պատասխանէ ձեզ. «Ի՞նչ. դասախրատութիւն կ'ամուսնանէք այն վերացական խօսքերը և խնդ ու խելառ բանդագուշանքները, որոնցմով օրն ի բուն մեր ականջները կը խլացնէին։ Մենք կատարեալ կրթութիւն առած չենք. այլ միտքերնիս ծանրաբեռնուած, խցուած է այնպիսի անօգուտ ու տեսական ուրիւներով որ գործնականին մէջ արժէք մը չունին, որ մանաւանդ իսական և բարձր համալսարաններու յատուկ են։ Իմ ընկերակիցներուս մէջ չկայ մէկը որ իրեն տրուած վկայականին համեմատ լաւ անգլիերէն կամ ֆրանսերէն խօսել դիտայ, եթէ տան մէջ մասնաւոր դասատուէ մը սորված չըլլայ։ Մենք, ըստ մեր վկայականին, դասատիրակուած երիտասարդներս, ինչ գիտենք գրականութեան վրայ։ —ոչինչ։ Ի՞նչ օգուտ ունին ինձ մաթեմատիքական խրթին խնդիրները, եռանկիւնաչափութեան գործին մէջ կամ ուրիշ հասատութեան մը մէջ կ'աշխատին։ Վասատկի ամէն ճիշդ բաց է այսօր կնոջ առջեւ, և մենք յանձին տնոր ոչ թէ մեր արժանիքը նսեմացնող մրցման ոյժ մը, այլ մեզի հետ ընկերական դիրքի համար կառուց դինակից մը կը տեսնենք։ Եթէ կինը ամուսնութեան մէջ իր ամուսնոյն հետ համերաշխաբար աշխատի ընտանեկան վիճակին նիւթապէս բարւոքման, ան ալ պիտի վասակի իր կարողութեանց համեմատ։ Այս բանին համար ալ յարգութիւն և արժանիք ունի կինը։ Այս հիման վրայ հաստատուած ամուսնութիւն մը երջանիկ պիտի ըլլայ, զի երկու կողմն ալ իրենց ընտրութիւնն համակրութեամբ կը կատարեն և դիտեն թէ օրչա՞փ պիտի գործածեն, երբ երկու ամուսիններ իրենց ծախքերը միացնեն, ներքին ամուր մտերմութիւն մը կը ծագի իրենց միջեւ, քան երբ կինը դրամ ուզէ ամուսնէն իր արգուզարդին համար, զի այս պարագային յաճախ կը պատահի որ իր դրամը խնդրելով ուզէ, և ոչ թէ բանաւէճով մը ձեռք կ'անցնէ զայն։

Ընդհանրապէս, բարեկեցիկ ընտանիքէ մը հարմացող աղջկան մը իբրեւ դրամաժիս հետ տարած գումարին այնչափ մեծ չրլլար որ անոր տակնոջներ համեստ գործով մը աշխատող աղջկան մը տարեկան եկամուտին հաւասարին։ Դէշ աղէկ բանիբուն աղջիկ մը կրնայ ամսական 100-150 քուրուն վասակիլ (իբր 4-6 ոսկի)։ Եթէ այս գումարին մէկ երրորդը տան պէտքերու յատկացնէ, այլը կրնայ իր վասակին հետ կանոնաւոր տուն մը նայիլ, մինչդեռ այդչափ գումար տակոս բերող դրամագիրով անկարելի է այդ, զի աղջիկը հարուստ ընտանիքէ և իր հօրենական տան մէջ պերճանքի վարժուած ըլլալուն, ամուսնոյն բացած ընտանեկան հաշուոյ պիտաճեալ չպիտի դնանայ։ Զգօսանքներ, զարդը, իրեն համար կենսական պէտքերն են և դրամագիրին տակոսով անկարելի է գոհացնել հարսին այդ պէտքերը։ Եւ երբ այրը իր կնոջ ուզածին ծախսոց համար դրամ տալ չուզէ, վէճն է կը սկսի, կռիւն է կը յաջորդէ անոր ու ամուսնութեան մէջ փոխադարձի եղած երջանիկ կեանքն է որ խոյս կուտայ։ Բայց երբ կինն իր արժանիքովը վասակած դրամէն, մէկ մասն ընտանեկան պէտքերուն յատկացնելով՝ մէկ մասն ալ ընտանեկան դրամարկղին մէջ պահէ, այն ատեն իր զգօսանքները, իր արդուզարդը պիտի հաւասարեցնէ եկամուտին, կամ եթէ խելացի կին մը է, փափուկ դումարը եկամուտէն նուազ ըլլալուն պիտի աշխատի, առանց իր ամուսնոյն հետ գժտելու։ Ինչ բանի մէջ կը կայանայ խնայող տանտիկինը մը մեծ արժանիքն ու արուեստը. ան ապաքէն ընտանիքին եկամուտի դումարին հաւասար ծախք ընելէն պահելի, եկամուտէն աւելի քիչ ծախք ընելու մէջ։ Բայց այդ ալ կ'ըլլայ երբ այր և կին հաւասարապէս աշխատին և վասակին, և այդ պարագային մէջ դարձեալ կինն է որ խնայողութեան պիտի թելադրէ իր ամուսինը, թէ՛ իրենց ծերութիւնը, և թէ զաւակաց ապագան աչքի առնելով։ Այս պիտի ըլլայ ապագային խիստ ամուսնութիւնը, յորում երիտասարդ և երիտասարդուհի ձեռք ձեռքի տուած պիտի աշխատին ընտանիք մը կազմել և բարգաւաճ ընել զայն։ — Այսմիտ նորերուկ ամուսնութիւններու նմանին դէշ գործերու, որոնց երկուքին մէկը անպատճառ կը վնասուի։

ՄԵՆՆԱԶ

ԿԱՐԵՒՈՐ ՏԵՍԱԿՅՈՒԹԻՒՆ ՄԸ
ՐՈՒԶՎԷԼԹ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՀԵՏ (*)

ՆՈՐ ՎԻՃԱԿՆԵՐ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՅՕԴՈՒԱԾ

Մ. Նահանգները թէ՛ քաղաքական և թէ ընկերային տեսակէտով վերապահեալ վիճակ մը ունին։ Աշխատութեան ամէն մասերուն մէջ հակայական ուժը գործնական դեր մը ունին ներկայիս։ Այս պարագան վերջին անգամ ի յայտ եկաւ Նիւ Եորքի նահանգային ընտրութեանց առթիւ, ուր այնքան յուզում և կիրք ցոյց տրուեցաւ։ Վերջին տասը տարիներու ընթացքին, Մ. Նահանգաց մէջ ընտրութիւններու առիւ հանդարտութեամբ էր որ տեղի կ'ունենային, բայց յայտնապէս նոր դարաշրջան մը սկսելու հակում մը կայ։ Մ. Նահանգաց նիւթական անօրինակ բարգաւաճումը նոր պայմաններ ստեղծեցին։ Ամէն կողմ անարդին հարստութիւններ դիզուեցան, որոնք սակայն աւելցուցին առանց աշխատութեան եղողներու թիւը և հետեւապէս աշխատութեան վարձքի տակը պակսեցաւ։ Մ. Նահանգաց ժողովուրդը վայելից ամէն բան որոնք կրնան մէկ ծայրէն մինչեւ միւսը բարգաւաճ երկրի մը ընակիչներուն բաժին իյնալ։ Արմատաց արտադրութիւնը հետզհետէ աւելի անեցաւ, ճարտարարուեստի ամէն ճիւղերու մէջ տարապայման արտադրութիւնը իր վերջին աստիճանին հասաւ։ ու այս կացութեան զուգահեռաբար արագապէս աճեցաւ նաեւ ազքատութիւնը գործաւոր դասակարգին մէջ։ Ամէն տարի կը մեծնայ ցուցակը Նիւ Եորքի չրջականները գտնուող առանց աշխատութեան մնացողներուն։

Մ. Նահանգներու մէկ ծայրէն միւսը չատ արագապէս ժողովրդային նուազ գաղացում մը յառաջ գալու վրայ է։ Այս զգացումը քաղցը օժանդակ մը կ'ըլլայ հանրային կեանքի մէջ գտնուող ամէն անհատի որ անկեղծ ու մտացի է և որ ճշմարտապէս կը փորձէ մեղմացնել կամ արգիլել այն բոլոր զեղծումները որոնք տակաւ աւելցած են այս հակայ երկրին զարգացմանը մէջեղին։

Մ. Նահանգներու մէջ այսօր նոյն իսկ միակ անհատ մը չկայ որ յանձին իրեն աւելի յատակօրէն մարմնաւորած ըլլայ ժողովրդական ջանքը ուղղելու համար գոյութիւն ունեցող սխալները և որ աւելի բարձր խոչոչ մը ունենայ քան թէ Ռուզվելթ նախագահը, որ բացարձակապէս իր ժամանակին արտադրութիւնն է և ամբողջ երկրին մէջ չկայ միակ անձ մը որ անոր յարատեւութիւնը ունենայ։

Մ. Նահանգները տակաւ կը մօտենան վերկենդանացման և փոփոխութեան, ինչպէս ասկից տարիներ առաջ եղածին պէս, որով ի վերջոյ երկրին մէջ գերեւաճառութիւնն ընդունեցաւ։ Բարօրութեան ստուար ածող ազդեցութիւնը, առատպէտական հարստութեանց առումը, և ճարտարարուեստի պէտերու ձեռամբ այդ հարստութեանց չարաչար գործածութիւնը աւելի սուր հանդամանք մը տուած են վերջերս հանրային ձգտեալ վիճակին։

Մ. Նահանգներու մէջ ի յայտ եկող արտաքոյ կարգի կացութեան մը պատճառաւ է որ Ռուզվելթի կարեւոր դէմքը դարձած է երկրին մէջ, և ժամանակի մը համար պիտի չարունակէ տիրական ազդեցութիւն մը ունենալ։ Տիրող կացութիւնը կարելի է նմանցնել հալոցի մը, որուն մէջ զանազան նիւթեր նետուած են և որոնք ջերմութեան միջոցաւ զանան կ'ենթարկուին և թէ զանան գործողութեան միջոցին չատ մը ազատութիւններ հաւաքոյին մէջ երեւան կուգան։

ԱՄԻՆԵՆԻՆ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

Վերջերս Ուաշինկթընի այցելութեանս հանդիպեցայ Նախագահին և ատիթը ունեցայ իր գրքերու սենեակին մէջ ժամու մը չափ առանց ընդմիջուելու հետը խօսակցելու։ Այսդրը Պէյլի ամառնային գիւղաքաղաքութենէն Պ. Ռուզվելթի նոր վերադարձած էր Ուաշինկթընի, և ֆիզիքապէս առողջութիւն կ'արտացոլար։ Ամէնէն ուրիստասարդը անոնց որոնք երբեք Մ. Նահանգներու Նախագահական դիրքը ներկայացուցած ըլլան, Ռուզվելթի կը պակէ ֆիզիքական թարմութիւնը՝ հակառակ իր աշխատութեան և բարձր պաշտօնին։ Գեղեցիկ կերպով կը ձեւադրէէ երիտասարդութիւն և կենսականութիւն։ Առուգութիւնը յատկանիշն է իր բոլոր դէմ ֆիզիքականին։ Իր աչքերը կը պճլլան ոսկի ակնոցին ետեւ, տարապայման ոգեւորութեամբ. մորթին գոյնը կենդանի ու ջինջ է, խարտեաշ մազը կը փայլի 19 տարեկան երիտասարդի մը պէս, ձեռքերնուն միակ թել մն ալ չկայ, ականները սպիտակ ու հաստատուն են։ Մեղմօրէն կը խօսի, սակայն իր խօսքերուն մէջ կիսովին յայտնուած ոգեւորութիւն մը կայ և ուժգնութիւն մը որ բնականաբար վերագրելի է իր բուռն խառնուածքին։ Ամենց կողմէ չատ յախուռն կը նկատուի Ռուզվելթ, որովհետեւ չատ արագախօս է, բայց անոնք որոնք զինքը կը ճանչնան և ամէն օր հետը յարաբերութեան մէջ են՝ մեծ յարգ ցոյց կուտան իրեն հանդէպ։ Լաւագոյն պիտի ըլլար ըսել թէ Ռուզվելթի իր մէթոտներուն մէջ խիստ անկեղծ է և ուղղակի նպատակին կը դիմէ։ Արագ է, հրամայող և կարուել, որովհետեւ ասիկա միակ մէջոցն է, որպէս զի բազմաբարդ գործերու գլուխ գտնուող վարիչ մը ի գլուխ հանէ իրմէ ապասուածները։

Ապահակ Տունը իր այդ ձեւին մէջ դքանչելի չէնք մըն է։ Պարզ է անկիա, բայց վերին աստիճանի պատկառելիութիւն ներդաչնակ, իր եռաւել գեղեցիկ դասաստանով և Ուաշինկթընի գիւղական երկնակապոյտով։ Շէնքին ալպիոնեան թեւերն գործոն պաշտամատուները ընդարձակ են, ազէկ լուսաւորուած և զարդարուած՝ լաւ ճաշակ ունեցող ճէնդրլմէնի մը բնակարանին մէջ տիրող պարզութեամբ։ Փոփոխուն մաքրութիւն մը կը տիրէ Սպիտակ Տան չորս կողմը որ պարզապէս յանկուցիչ է։ Ուաշինկթընի օրուան փոփոխուն լոյսն ալ դեղեցիկ ազատեղութիւնը ամէնէն աւելի աչքի զարնող բանը պիտի ըլլար։ Առաջին սպասման սենեակին, դիւաւոր մուտքի ճամբուն վրայ պահակ մը կայ երկու քարտուղարներով։ Սպասման սենեակի ներքին մասին մէջ, երբ ես հոն մտայ, կը գտնուէին Խորհրդարանի անդամներ և բարձրաստիճան պաշտօնատարներ որոնք կ'երթային կուգային։ Մէկ քանի վայրկեան սպասեցի այն ժամադրութեան համար զոր Նախագահը տուած էր ինծի։ Գտնուած սպասման սենեակին մէջ կային երկու հիւպատոսներ, պատգամաւորութեամբ, ծերակուտական մը և երկու պաշտօնատարներ, հաւանականաբար նախարարութեանց խորհրդականներ որոնք Նախագահին ներկայացուցիչներ վարութիւնները բերած էին։ Մեր սպասած տեղին քով կը գտնուէր Նախագահին զրագիրներու յարկաբաժինը, ուր կ'ընդունի մասնաւոր այցելուներ։ Մէկ քանի վայրկեան հոգիս սպասած և անա դուռը Նախագահին մէկ սենեկապանին միջոցաւ կը բացուի, լուրջ ու պատկառոտ չարժուած քով, որ ունի դիւանագէտի ծանր չարժուձեւեր, զինուորի մը զինուորական կարգուութիւնը։

ԻՐ ԳՐԱՍԵՆԻՆ ՎԱՅԵԼԸՐԸ

Նախագահը անապարանքով մը սենեակին ներս մտաւ։ Շատ ճաշակաւոր կերպով հագուած էր։ Երեսպարի մը սեսակէտով իր չարժուձեւերը քիչ մը չափազանց հեռաւորական հանդիսաւորութիւն ունին։ Հիւրեր ընդունելու կերպին մէջ ազդեցութիւն յառաջ բերելու ջանք մը կ'երեւայ, մանաւանդ իրողութիւններ հաստատելու պարագային չափազանց ճոռոմ է։ Իսկ գալով ժխտական կերպով խօսելուն, բացարձակ վստահութեամբ կարելի է ըսել թէ Ռուզվելթ նախագահը ծայրայեղ է։ Շատ ազէկ կը թափ գիտնալ ընկերքը, երբեք չի վարանիր։ Զինքը չատ ազէկ կարելի է երեւակայել այն պարագային երբ պատգամաւորութիւն մը կ'ընդունէր ոք իրեն դիւանագիտական պաշտօնի հեռաւոր ընտրելի մը կը ներկայացնէր։ Գոռոզամտութեան նախադգաչը վերին աստիճանի յարգանաք կը վարուէր ու չատ ցած ձայնով կը խօսէր, իբրեւ թէ իր վարքը ըլլար որ սրահին մէջ գտնուող միւս ներկաները չհասկնան թէ ինչ էր իր առաքելութիւնը։ Բայց Ռուզվելթի նախագահին հետ ոչ մէկը կրնայ գաղտնի կացութիւն մը ունենալ, եթէ սրահին մէջ ուրիշներ ալ կան, որովհետեւ ինք միշտ բարձր ձայնով կը պատասխանէ։ Եղած խնդրանքը՝ այն տեսակ հաստատ չէ՝ առանց մը ձերժեց որ դիմացինը այլեւս կարող չէր բան մը ուզելու։

Գաղաքագէպի մը հետ խօսակցութեան ատթիւ ի մէջ այլոց Նախագահը դիտել տուաւ թէ աշխատութիւնը կը պրէ և ուրախ է որ Մ. Նահանգներու Նախագահն է։ Այս խօսքը այնքան յատնի անկեղծութեամբ և սրտագին ընականութեան շեշտով մը ըսուած էր, որուն չատ քիչ անգամ կարելի է քաղաքական կեանքի մէջ հանդիպիլ։ Ես չատ մը տարիներու փորձառութիւնը ունիմ ի մասին Մ. Նահանգներու ժողովրդական քաղաքական կեանքին, և ասկից առաջ բնաւ չէի հանդիպած բարձրաստիճան պաշտօնատարի մը որ այդ պաշտօնը ստանձնած ըլլալուն համար ունեցած ուրախութեանը վրայ խօսէր։ հինէն աւանդուած ձեւակերպութիւն մըն է Ամերիկայի քաղաքական կեանքին մէջ, որ պաշտօնի գլուխ գտնուողներ միշտ բաղում հոգերով ծանրաբեռնուած կը նկատուին ինքզինքնին և բարձրաստիճան քաղաքագէտներ իրենց պաշտօնին մէջ կը մնան լոկ հասարակութեան և երկրին ծառայութիւն մը մատուցանելու դիտառմամբ։ Ինքնամոլութիւն, անուղղամտութեան բացակայութիւն, և ուղղամիտ անկեղծութիւն կը կազմեն ամերիկեան քաղաքակրթութեան նոր յատկանիշները, և կուսակցականութիւնէն այն մարդուն, որ իր քով ասուած է զանոնք և որ իր հարաստութիւնէն ողորմութիւն մը տրուած է։

—Ի՞նչպէս, կը նախատէք քոյրս, ըսաւ կանանը։

—Երկար ատենէ ի վեր քառասնամեայ եմ, հետեւաբար այսօր, իրաւունք ունիմ խօսելու։

—Սկ եւս մէկ ժամ իսկ չեմ մնար դղեակին մէջ, ըսաւ Նաթալիէ։

Կոմսուհին դերադգաստ հեղնութեան ժպիտ մը ունեցաւ։ Կոմսը ընդմիջեց.

—Ինչպէսի ներեցէ՛ք ձեր ներողը կծու խօսքերուն, սիրելի Նաթալիս... Զեմ հաւատար իր բարկութեան և անիրաւ խօսքերուն չարժանիթը... Այդ մասին ցաւ պիտի յայտնէ և ներում պիտի խնդրէ ձենէ։

—Երբեք, քաջ Սիւզան ուժգնօրէն։ Հիւսիսէն, մի վախնաք որ պիտի լքուիք ձեր քրոջ և անոր դաւակներուն կողմէ, ինձի հետ գլուխ գլխի մնալով։ Ձեր ճոխ հիւրասիրութեան վարժուած են և դիւրաւ չեն կրնար հրաժարիլ անկէ. չատ պիտի նեղուին՝ ձենէ հեռու ապրելով...

Միչէլ ու Լօրան գէպի դուռը ուղղուեցան, դղդղոյն ու կատղած. կոմսուհին անանց առջեւ նետուեցաւ և ճամբան գոցեց։

—Հոսկէ մեկնելէ առաջ, պարտք մը ունիք կատարելիք հանդէպ այն տղուն՝ որ Գանուած սպասման սենեակին մէջ կային երկու հիւպատոսներ, պատգամաւորութեամբ, ծերակուտական մը և երկու պաշտօնատարներ, հաւանականաբար նախարարութեանց խորհրդականներ որոնք Նախագահին ներկայացուցիչներ վարութիւնները բերած էին։ Մեր սպասած տեղին քով կը գտնուէր Նախագահին զրագիրներու յարկաբաժինը, ուր կ'ընդունի մասնաւոր այցելուներ։ Մէկ քանի վայրկեան հոգիս սպասած և անա դուռը Նախագահին մէկ սենեկապանին միջոցաւ կը բացուի, լուրջ ու պատկառոտ չարժուած քով, որ ունի դիւանագէտի ծանր չարժուձեւեր, զինուորի մը զինուորական կարգուութիւնը։

ԻՐ ԳՐԱՍԵՆԻՆ ՎԱՅԵԼԸՐԸ

Նախագահը անապարանքով մը սենեակին ներս մտաւ։ Շատ ճաշակաւոր կերպով հագուած էր։ Երեսպարի մը սեսակէտով իր չարժուձեւերը քիչ մը չափազանց հեռաւորական հանդիսաւորութիւն ունին։ Հիւրեր ընդունելու կերպին մէջ ազդեցութիւն յառաջ բերելու ջանք մը կ'երեւայ, մանաւանդ իրողութիւններ հաստատելու պարագային չափազանց ճոռոմ է։ Իսկ գալով ժխտական կերպով խօսելուն, բացարձակ վստահութեամբ կարելի է ըսել թէ Ռուզվելթ նախագահը ծայրայեղ է։ Շատ ազէկ կը թափ գիտնալ ընկերքը, երբեք չի վարանիր։ Զինքը չատ ազէկ կարելի է երեւակայել այն պարագային երբ պատգամաւորութիւն մը կ'ընդունէր ոք իրեն դիւանագիտական պաշտօնի հեռաւոր ընտրելի մը կը ներկայացնէր։ Գոռոզամտութեան նախադգաչը վերին աստիճանի յարգանաք կը վարուէր ու չատ ցած ձայնով կը խօսէր, իբրեւ թէ իր վարքը ըլլար որ սրահին մէջ գտնուող միւս ներկաները չհասկնան թէ ինչ էր իր առաքելութիւնը։ Բայց Ռուզվելթի նախագահին հետ ոչ մէկը կրնայ գաղտնի կացութիւն մը ունենալ, եթէ սրահին մէջ ուրիշներ ալ կան, որովհետեւ ինք միշտ բարձր ձայնով կը պատասխանէ։ Եղած խնդրանքը՝ այն տեսակ հաստատ չէր՝ առանց մը ձերժեց որ դիմացինը այլեւս կարող չէր բան մը ուզելու։

Գաղաքագէպի մը հետ խօսակցութեան ատթիւ ի մէջ այլոց Նախագահը դիտել տուաւ թէ աշխատութիւնը կը պրէ և ուրախ է որ Մ. Նահանգներու Նախագահն է։ Այս խօսքը այնքան յատնի անկեղծութեամբ և սրտագին ընականութեան շեշտով մը ըսուած էր, որուն չատ քիչ անգամ կարելի է քաղաքական կեանքի մէջ հանդիպիլ։ Ես չատ մը տարիներու փորձառութիւնը ունիմ ի մասին Մ. Նահանգներու ժողովրդական քաղաքական կեանքին, և ասկից առաջ բնաւ չէի հանդիպած բարձրաստիճան պաշտօնատարի մը որ այդ պաշտօնը ստանձնած ըլլալուն համար ունեցած ուրախութեանը վրայ խօսէր։ հինէն աւանդուած ձեւակերպութիւն մըն է Ամերիկայի քաղաքական կեանքին մէջ, որ պաշտօնի գլուխ գտնուողներ միշտ բաղում հոգերով ծանրաբեռնուած կը նկատուին ինքզինքնին և բարձրաստիճան քաղաքագէտներ իրենց պաշտօնին մէջ կը մնան լոկ հասարակութեան և երկրին ծառայութիւն մը մատուցանելու դիտառմամբ։ Ինքնամոլութիւն, անուղղամտութեան բացակայութիւն, և ուղղամիտ անկեղծութիւն կը կազմեն ամերիկեան քաղաքակրթութեան նոր յատկանիշները, և կուսակցականութիւնէն այն մարդուն, որ իր քով ասուած է զանոնք և որ իր հարաստութիւնէն ողորմութիւն մը տրուած է։

—Ի՞նչպէս, կը նախատէք քոյրս, ըսաւ կանանը։

—Երկար ատենէ ի վեր քառասնամեայ եմ, հետեւաբար այսօր, իրաւունք ունիմ խօսելու։

—Սկ եւս մէկ ժամ իսկ չեմ մնար դղեակին մէջ, ըսաւ Նաթալիէ։

Կոմսուհին դերադգաստ հեղնութեան ժպիտ մը ունեցաւ։ Կոմսը ընդմիջեց.

—Ինչպէսի ներեցէ՛ք ձեր ներողը կծու խօսքերուն, սիրելի Նաթալիս... Զեմ հաւատար իր բարկութեան և անիրաւ խօսքերուն չարժանիթը... Այդ մասին ցաւ պիտի յայտնէ և ներում պիտի խնդրէ ձենէ։

—Երբեք, քաջ Սիւզան ուժգնօրէն։ Հիւսիսէն, մի վախնաք որ պիտի լքուիք ձեր քրոջ և անոր դաւակներուն կողմէ, ինձի հետ գլուխ գլխի մնալով։ Ձեր ճոխ հիւրասիրութեան վարժուած են և դիւրաւ չեն կրնար հրաժարիլ անկէ. չատ պիտի նեղուին՝ ձենէ հեռու ապրելով...

Միչէլ ու Լօրան գէպի դուռը ուղղուեցան, դղդղոյն ու կատղած. կոմսուհին անանց առջեւ նետուեցաւ և ճամբան գոցեց։

—Հոսկէ մեկնելէ առաջ, պարտք մը ունիք կատարելիք հանդէպ այն տղուն՝ որ կը սպասի հիմա և զոր քիչ մնաց պիտի սպանէիք...

Ռօզ-Լիզան լուռ կը մնար իր անկողնին մէջ, համակ սարդոյն և աչքերը սարսափահար։

—Ո՛չ, սիրելիս, հաւատացէք որ ա՛լ եւս ցաւ չեմ զգար...

Երկու երիտասարդներուն ուղղելով խօսքը, որոնք լուռ և հպարտ երեւոյթով մը կեցած էին, Սիւզան ըսաւ.

—Սա երկուքէն մէկը ընտրեցէք... կամ ներողութիւն պիտի խնդրէք այս փոքրիկ անմեղէ՝ քիչ մը առաջ գործած ձեր բիրտ արարքին համար... և կամ թէ պէտք է հեռանաք այս դղեակէն, եթէ չէք ուզեր ներում խնդրել...

Կոմսը ցուրտ չեշտով մը բաւ.

— Կը մոռնա՞ք թէ միայն ես հրամաններ կուտամ հոս։

— Ո՛չ, պարո՛ն, չեմ մոռնար. սա միայն կ'քանեմ որ այս երկու մարդիկը պէտք է ներում խնդրեն այդ տղէն... եթէ մերժեն, եթէ դուք պաշտպանէք զանոնք, և եթէ հակառակ իմ կամքիս՝ հոս մնան, ես պիտի մեկնիմ դղեակէն...

Նաթալի քանի մը վայրկեանէ ի վեր գաւակներուն երեսը կը նայէր, կարծես ըսել ուզելով.

— Տեղի տուէ՛ք... Մի ընդդիմանաք ալ եւս... Դեռ ատենը չէ եկած պայքար մղելու։

(Շարունակելի)

ՓԷՐԼ ՍԱՌՈ

ԳԵՂԱՆԻ ԿՈՄՍՈՒՀՒԻ ՄԸ
ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ
ԳԱՅԼԵՐՆ ՈՒ ԳԱՌՆՈՒԿԸ

Դ.

ՏՈՒԱՄ ՕՐՕՐՈՅԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

Միչէլ պոռաց.

—Հէ՛, մարդկան աղջիկ։ քնոտ դատ փարդ չեիրեւոր այս կողմերը... կը կորսուի՞ս ասկէ։

Ռօզ-Լիզան, վախցած, մէկդի քաշուեցաւ, սրպէս զի ձիաւորները անցնին։

—Աւելի չուտ կորսուէ՛, կը լսե՞ս, աղաղակեց Լօրան ասոնցմէն։

Ռօզ-Լիզան, վախցած, սկսաւ վազել։ Ձիերը սրարշաւ կ'ընթանային իր ետեւէն։

Իր ծոծրակին վրայ և իր խարտեաշ մազերուն մէջ կը զգար ձիերուն չունչը։

Ու երկու եղբայրները, ոգեւորուած ու ծիծաղկոտ, կը շարունակէին իրենց անդութ հետապնդումը։

—Մն, աւելի՛ չուտ, աղուոր, աւելի՛ չուտ։

Ռօզ-Լիզանի ոտքերը կաւէեցան մաղլցող տունկի մը մէջ։ Գետին ինկաւ, և Միչէլի ձին ամբոխ կը գտնուէր որ ձիաւորը տանի՝ չունենայ սանձը ետ քաշելու. ձիաւն սմբակը աղջկան թեւին զարնուեցաւ։

Սուր ճիչ մը արձակելով, նաւազեցաւ Ռօզ-Լիզան։

Երկու եղբայրները, շուարած, իրարու նայեցան, բայց վոխանակ օգնութիւն հասնելու, յետադարձ չարժում մը ըրին և հեռացան։

Ռուսաւանմէն լսուեցաւ այդ աղաղակը։

Այդ վայրագ տեսարանը նչմարուած էր զղեակէն։

Սիւզան ձեռքերը երկարած էր դէպ՝ զեակէն։

—Ա՜հ, թշուառականնե՛ր, ասանենցին դանիլ, ասանենցին աղջիկը։

Վար իջա՛ւ, ճամբուն մէջ խոցցաւ և դեռնէն վերցուց Ռօզ-Լիզանը, միշտ նաւազելն վիճակի մէջ։

Եւ երբ զղեակ դարձաւ, արտասուն արտասուն վրայ սեղմած այդ սիրելի բեռը, մեծ արիութիւն մը ցոյց տուաւ իր անձնուիրութիւնը չմոռնալու և անտարբեր կրթութիւն մը միայն յայտնելու համար։

—ոչինչ։ Ի՞նչ օգուտ ունին ինձ մաթեմատիքական խրթին խնդիրները, եռանկիւնաչափութեան գործին մէջ կամ ուրիշ հասատութեան մը մէջ կ'աշխատին։ Վասակի ամէն ճիշդ բաց է այսօր կնոջ առջեւ, և մենք յանձին տնոր ոչ թէ մեր արժանիքը նսեմացնող մրցման ոյժ մը, այլ մեզի հետ ընկերական դիրքի համար կառուց դինակից մը կը տեսնենք։ Եթէ կինը ամուսնութեան մէջ իր ամուսնոյն հետ համերաշխաբար աշխատի ընտանեկան վիճակին նիւթապէս բարւոքման, ան ալ պիտի վասակի իր կարողութեանց համեմատ։ Այս բանին համար ալ յարգութիւն և արժանիք ունի կինը։ Այս հիման վրայ հաստատուած ամուսնութիւն մը երջանիկ պիտի ըլլայ, զի երկու կողմն ալ իրենց ընտրութիւնն համակրութեամբ կը կատարեն և դիտեն թէ օրչա՞փ պիտի գործածեն, երբ երկու ամուսիններ իրենց ծախքերը միացնեն, ներքին ամուր մտերմութիւն մը կը ծագի իրենց միջեւ, քան երբ կինը դրամ ուզէ ամուսնէն իր արգուզարդին համար, զի այս պարագային յաճախ կը պատահի որ իր դրամը խնդրելով ուզէ, և ոչ թէ բանաւէճով մը ձեռք կ'անցնէ զայն։

Ընդհանրապէս, բարեկեցիկ ընտանիքէ մը հարմացող աղջկան մը իբրեւ դրամաժիս հետ տարած գումարին այնչափ մեծ չրլլար որ անոր տակնոջներ համեստ գործով մը աշխատող աղջկան մը տարեկան եկամուտին հաւասարին։ Դէշ աղէկ բանիբուն աղջիկ մը կրնայ ամսական 100-150 քուրուն վասակիլ (իբր 4-6 ոսկի)։ Եթէ այս գումարին մէկ երրորդը տան պէտքերու յատկացնէ, այլը կրնայ իր վասակին հետ կանոնաւոր տուն մը նայիլ, մինչդեռ այդչափ գումար տակոս բերող դրամագիրով անկարելի է այդ, զի աղջիկը հարուստ ընտանիքէ և իր հօրենական տան մէջ պերճանքի վարժուած ըլլալուն, ամուսնոյն բացած ընտանեկան հաշուոյ պիտաճեալ չպիտի դնանայ։ Զգօսանքներ, զարդը, իրեն համար կենսական պէտքերն են և դրամագիրին տակոսով անկարելի է գո

ան բաժնումներն ալ օրէ օր նուազ կարևոր դառնալու ընթացքին մէջ են։

Տասը վայրկեանը բաւական եղաւ որպէսզի Նախագահը ազատման սրահին մէջ գտնուած բոլոր մարդոց հետ գործը լմընցնէ, ուրիշ յետոյ ինձի դառնալով ըսաւ. «Կը փափաքիք ինձի հետ խօսիլ,» և դէպի դրքերու սենեակը ուղղուեցաւ. ես ալ իրեն սկսայ հետեւիլ։ Դրքերու սենեակին մէջ խիստ մեծ դրասեղանի մը առջև նստաւ և ձախ կողմն ալ ինձ տեղ մը ցոյց տալով և դէպի ինձ դառնալով հարցուց թէ ի՞նչ բան կ'ուզէի գիտնալ։

Տասը տարի ամբողջ հեռու դտնուած էի Ուաշինկթընէն և Նախագահ Ըլլալէ ի վեր Պ. Բուզվէլթը բնաւ չէի տեսած, թէև ուշադրութեամբ հետեւած էի իր հանրային գործունէութեան բոլոր մասերուն որով ի վիճակի էի իրեն հարցումներուն պատասխանել և ըսել թէ Եւրոպայի մէջ ի՞նչ կը խորհին իր քաղաքականութեան մասին։ Մեծապէս գոհ եղաւ որ Մ. Նահանգներու մէջ իրեն դէմ տիրող զգոյնի քննադատութիւնները Եւրոպայի մէջ իրենց արձագանգը չեն գտած և թէ իր վարչութեան նկատմամբ ընդհանուր գնահատում մը կայ հին աշխարհի մէջ։

Օրուան բոլոր խնդիրներու մասին Բուզվէլթ նախագահին կարծիքներուն ծանօթանալը գժուարին բան մը չէ։ Իր տեսնողութիւնները, Խորհրդարանին ուղղած պատգամագիրները, բոլոր այն պաշտօնական յայտարարութիւնները որոնք Սպիտակ Տունէն ամէն կողմ կը զրկուին և իր քաղաքական ճառերը որոնք ընտրական պայքարներու ատեն կ'արտասանուին, կատարեալ գաղափար կուտան Նախագահին համոզումներուն նկատմամբ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐը

Ֆրանսայի մէջ կրօնական կացութիւնը մտահոգ չահեկանութիւն մը չընծայեր։ Կառավարութեան կողմէ ձեռք առնուած միջոցները մինչեւ հիմա որպէս և եղան կղերականները տարարքներուն։ Տեղական-գիտիներ պատասխանեցան այն քանոնաներուն համար որոնք կրօնական պաշտամունքի ձեռնարկած էին, առանց նախապէս ընելու 1881ի օրէնքին որամտդրած վերոյցը։ Եպիսկոպոսները և երէցները, միւս կողմէ, կը հեռանան եպիսկոպոսական ապարանքներէն և երիցատուներէն, որոնք պետական ու թաղապետական սեպհականութիւն կը համարուին։ Այս գործողութիւնները կանոնաւորութեամբ կը կատարուին և Հռոմ Ֆրանսացիներու ամբողջին անտարբերութեանը հանդէպ կը գանուի, ինչ որ չէր յուսար։ Վերջապէս, Եկեղեցիին ու Պետութեան բաժնումը տեղի կ'ունենայ այն եղանակով որ Ֆրանսացիները կը չարունակեն իրենց սովորական կեանքը, առանց կարեւորութիւն տալու եղածին։ Վատիկան կը յուսար թէ կաթոլիկները պիտի չհամակերպին, սակայն այդ յոյսը բնաւ չիրականացաւ, նոյն իսկ եկեղեցական դէպքերու ցուցադրութեանց պատնէն չնեղու կերպով եղածներուն չափ։ Սա համոզումը կը տիրէ թէ Ֆրանսայի կառավարութիւնը վերջին վայրկեանին միայն պիտի ձեռնարկէ եկեղեցիներուն փակման և թէ յետագիմականներուն ոեւէ պատրուակ պիտի չընծայէ, ընելու թէ եկեղեցին հալածման կենթարկուի։ Ֆրանսայի կառավարութիւնը կրօնքին կիրառումը պիտի չարգիլէ, այլ կղերը պիտի տարկարէ օրէնքին համակերպելու։ Եկեղեցիները փակելէն զատ ուրիշ միջոցներ ալ ունի կղերական կուսակցութիւնը կարգի բերելու համար և դիտէ թէ քանոնաներու կուսակցութեան զգալի հարուածը կը տրուի ամենը քանկին դպչելով։ Կղերին թոչակներու ջնջումը քանոնաներէ շատերը կարգի պիտի բերէ և բաւական պիտի ըլլայ հանդարտցնել բարկութիւնը ամենց որոնք կ'երազեն թէ կղերականները պիտի կրնան զերծ մնալ Եկեղեցիին ու Պետութեան բաժնման օրէնքին կիրառումէն։ Մենց որ Բարիզի և նահանգներուն մէջ 1881ի օրէնքին որամտդրութեանց համաձայն եղած զեկոյցները ցոյց կուտան թէ զուտ կրօնական չանելու հոգւոյն կախումներ գործնական լուծումի մը հետեւանք են։ Այդ շարժումը անշուշտ պիտի տարածուի, մանաւանդ ամոր համար որ անհաճոյ բան մը կայ այն իրողութեան մէջ թէ կղերները աշխարհականներու կը թողուն օրէնքին պահանջած զեկոյցը։ Այդ կերպով կը հնազանդի Պապին հրամանները, սակայն կ'ընդունի որ պարտադրն թէ կաթոլիկներէ ոմանք ալ անհամակերպող կ'ըլլան։ Կղերականներուն ամբողջ ծրագիրը կը կայանայ գործելու այդ եղանակին մէջ, սակայն դիմակը կարելի պիտի չըլլայ մընացեալ ազնուապէս պահել և հարկ պիտի ըլլայ, ուշ կամ կանուխ, համակերպիլ օրէնքին։ Հոս ու հոն չրջած զրոյցներու նայելով, Ֆրանսայի եպիսկոպոսները և քահանաները միահաղոյն համարիա չեն Վատիկանի քաղաքականութեան։ Երեւոյթներէն փրկին համակերպութիւն յայտնելով Վատիկանի, սակայն ձեւքի տակէ բուռն պայքար մը կը մղուի։ Այդ պատճառով է որ մէկ քանի եպիսկոպոսներ, հաւատքեան կուսակից, կ'երեւայ թէ մեծապէս գոհ են մոնսէնեէօր Մորնանիեի վարուելքէն, որ իրենց ջանքերը պահպանեան կը դատապարտէր։ Հռոմի մէջ, ինչպէս կը ծանուցանէ Սեfoլo, կ'ըսուի թէ Լէքօ կարդինալը, Պորտոյի թեմական ընկերակցութեան հիմնադիրը, անմասն չէ մոնսէնեէօր Մորնանիեի պատասխանին։ Եթէ այդպէս է, կարծիքի անհամաձայնութիւնները քիչ առնէն երեւան պիտի գային և այդ պարտադրեալ Վատիկան ո՞չ միայն պիտի հարկադրուի Ֆրանսայի կառավարութեան դէմ մաքառելու, այլ և մանաւանդ, Ֆրանսայի Եկեղեցիին դէմ։

(Էնճեհ. Պիլտ)

—Կրօնական թերթերը կը հրատարակեն Վասիլիանի մէջ եղած հետեւեալ հեղինակաւոր յայտարարութիւնները.

«Վատիկան գիտէ թէ աշխատողներ կան խարելու հանրային կարծիքը այն պատճառներուն համար որով մերժուեցաւ Պ. Պրիանի չրջաբերականին պահանջած զեկոյցը. այնպէս մը ցոյց կը տուի իբր թէ Վատիկան կը մերժէ որ և է տեսակ զեկոյցի արտօնութիւնը։ Ուստի հարկ է հանրութեան ուշադրութիւնը հրաւիրել իրաց ճշմարիտ վիճակին վրայ։ Եթէ պահանջուածը պարզ զեկոյց մը եղած ըլլար բարեկարգութեան պահպանման համար։ այդ տեսակ զեկոյց մը պիտի չմերժուէր։ Ո՛րքան ատեն որ ընդհանուր առմամբ զեկոյց մը խնդրոյ առարկայ էր, Վատիկան ընդդիմութիւն մը ցոյց չտուաւ։ Վատիկանի ընթացքը այն ատեն միայն փոխուեցաւ երբ Պ. Պրիանի չրջաբերականին ամբողջութիւնը յայտնի եղաւ՝ իր պարտադրութիւններովը, կաթոլիկ եկեղեցիին կացութիւնը սահմանելու նպատական չէնքերու մէջ ամենեւին դուրս։ Այդ կացութիւնը, բարոյապէս ունիթապէս անհանդուրժելի, չատ ձախող կերպով աքօղուած էր, եկեղեցիներուն մէջ տարի մը ևս մնալու մասին իրրեւ մեծ դիւրութիւններ ընծայող երեւալու, և տարբերակ մեկ զեկոյց մը ընելու համար։ Եթէ ընդունուէր այդ զեկոյցին կատարումը, Պ. Պրիանի չրջաբերականին որամտդրած եղանակով, ատոր նշանակութիւնը պիտի ըլլար ընդունել կղերականներու մասին առաջ բերուած կացութիւնը մասնաւորապէս եկեղեցիներուն մէջ, նոյն իսկ չրջաբերականին որամտդրութեանց հաճայն։ Արդ, այդ չրջաբերականը պարապահէ մը չատ աւելի սորին կացութեան մը կ'ենթարկէ Աստուծոյ նուիրուած վայրը, վասն զի այն քահանան որ իր Եկեղեցիին մէջ պիտի մնայ, վարձուրի պէս բան մը պիտի ըլլայ, ուստանց օրինական իրաւասութեան։ Իրաւունք պիտի չունենայ որ և է վարչական գործ կատարելու և բան մը որամտդրելու ալ կարող պիտի չըլլայ։ Ատոր փոխարէն, իր պատասխանատուութիւնը տակ, պաշտօն պիտի ունենայ Եկեղեցին և ատոր սեպհական առարկաները պաշտպանել ուրիշներու կողմէ գործուելիք վնասներուն դէմ։ Այդ տեսակ դրութիւն մը տակ, եկեղեցիի մը մէջ պաշտօնավարող քահանան պարզ վարձուրի մը տարբերացուցիչ վիճակին պիտի մնի մարդկանց։ Բարձր դասուն պատկանող կիներ 30,000 տարեդրութեամբ ընդարձիր մը մասուցին Ֆրանսայի մէջ եկեղեցիին ու Պետութեան բաժանման օրէնքին դէմ։ Սպանիոյ խորհրդարանական կարգ մը կուսակցութիւններ ալ այժմ ինպատանոյն օրէնքին ծրագիր մը կը պարատան, որ նաև Մարքիսի և ապա գաւառներու կանոնց որամտդրութիւններուն մէջ պիտի եւրեւի։ Մանաւանդ կիները գործաւորներ հիներ են, որոնց դէմ մեծ մրցում կ'ընեն վանքերը։

ՄԱՐՈՔԻ ԳՈՐԾԵՐ

Սպանիոյ Երեսի. Ժողովին մէջ ուրբաթ օրը սկսաւ Սլէէրիրասի Դեսպանախորհուրդին որոշմանց վիճարանութիւնը։ Պ. Ռոմէօ քննադատեց Սպանիոյ ընթացքը նոյն Դեսպանախորհուրդին մէջ։ Յարեց թէ Սպանիա լան մը չէ չահած, և եթէ աւելի չէ կորնցուցած, այդ ալ արդիւնք է Աւստրիոյ պատուիրակներուն աջակցութեանը։ Պ. Ռոմէօ ըսաւ նաև թէ Գերմանիա իր երիրէն դուրս տարածուելու պէտք չունի։ Երեսփոխան Պ. Մաթէքս ալ յայտարարեց թէ Սպանիա չունի այն նպատակ միջոցները որոնք անհրաժեշտ են իր ստացած պաշտօնը կատարելու համար։ Յանձնաժողովին տեղեկագիրը՝ Պ. Զամորա ըսաւ թէ Դեսպանախորհուրդին չնորհիւ, Սպանիա, Մարքի ինդրոյն ամբողջութեանը համար, մինչեւ հիմա չուներցած հանգամանքը ձեռք անցուց. ամբողջ Եւրոպա իր իրաւունքները ճանչցաւ Մարքի մէջ։ Նոյն յանձնաժողովին անդամներէն Սուարէզ Ինքլան զրաւելը յայտարարեց թէ վիճարանութեան պէտք չկայ, այլ Դեսպանախորհուրդին որոշումները պէտք է ընդունիլ կամ ոչ. յարեց որ Սպանիա հարկ եղած միջոցները ունի իր յանձնառութիւնները կատարելու համար։

—Գերման Ընկերութեան կողմէ Մարքի մէջ չենուած երկու քիլոմէթր երկարութեամբ երկաթուղիին վրայ առաջին կառավարութիւնը երեւեկութիւնը սկսաւ չարաթ օրը։ Վայրաչարժով ընող առաջին կառավարն է Մարքի մէջ։

ՀԱՊԷՇԻՍՏԱՆ

Ճորնալ ե'Դպաիա խօսակով Հապէշիստանի վերաբերեալ պայմանագրութեան վրայ, կ'ըսէ թէ անհամաձայնութիւն մը կայ Անգլիոյ ու Ֆրանսայի ձեռք բերած ներկայ ու ապագայ շահերուն և Իտալիոյ որուած ապագայ ու գաղափարային շահերուն միջև։

—Լանտանէն հեռաձայնը կը հեռագրէ Հավասի գործակալութիւնը.— Լրագրներուն հաղորդուած տեղեկութիւն մը կը պարզէ Հապէշիստանի վերաբերեալ պայմանագրութեան հետեւանքները և կը յայտարարէ թէ սարդրող երեք տէրութեանց միջև վէճի պատճառները անտեսացած են։ Մանգամայն ատոր պատճառները կը թուէ, որոնք են.—երկաթուղիներու, զէնքերու վաճառման և ուրիշ պարագաներու վերաբերեալ խնդիրներ։ Ճիպութիի մէջ այլեւս զէնքի մաքսանենգութիւն չկիսի չկատարուի։ Վերջապէս այդ երեք տէրութեանց յարաբերութիւնները կը կանոնաւորուին Հապէշիստանի մէջ։

ԱՆԳԼԻԱ

Լանտանի վերաքննիչ ատեանը, մէկ քանի ամիս առաջ, կարեւոր վճիռ մը արձակեց կոմսութեան Խորհուրդի մը գործին մէջ։ Այդ Խորհուրդը չէր ուզեր վճարում ընել այն դատաստաններուն որոնք, իրենց ունեցած դատերէն զատ, հրամայեցին որ ալ կատարուին։ Նոյն Խորհուրդը կ'ըսէր թէ 1902ի Պալֆուրի օրէնքը չէր հարկադրեր հանրային դրամները գործածել կրօնական դասերու ուսանդման։ Նոյն օրէնքը կը որամտդրէր թէ թաղապետութիւնները պէտք է պահեն վարժարանները և ամբողջ խնդիրը կը կայանար այդ «պահել» բառին մեկնութեանը մէջ։ Վերաքննիչ Ատեանը իրաւունք տուաւ վերոյգրեալ Խորհուրդին, ըսելով որ վարժարան մը կարելի է կատարելապէս պահել, և ատոր համար հարկ չկար որ կրօնական ուսուցումը անպատճառ մասը կազմէ այդ յանձնամանին։ Լորտերու Ժողովը բեկանեց այդ վճիռը։ Հետեւաբար տեղական իշխանութիւնները հարկադրուած են հոդալ կրօնական ուսուցման ծախքերը, թէև թաղապետութեանց իրաւասութեանց ենթարկուած և անջատ, բայց նպատակով վարժարաններու մէջ։ Լորտերու Ժողովին այդ վճիռը կը նպաստաւորէ անկիրան վարժարանները, որով ամբողջ Անգլիոյ մէջ խնդիր է դնուած թէ Սբ Հ. Բ. Գնդրմէն ի՞նչ ընթացքի պիտի հետեւի այդ վճռին հանդէպ։

ՊԱՌՈՆ ԷՐԷՆԹԱԼԻ ՆՈՐ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պառոն Էրէնթալ ուրբաթ օրը, նոր յայտարարութիւններ ըրաւ Աւստրիոյ պատուիրակութեանց Ժողովին մէջ, տէրութեան պատարքին քաղաքականութեան վրայ։ Աբարքին գործոց Նախարարին այդ յայտարարութեանց կարեւորագոյնն էին անոնք, որ թէ՝ Իտալիոյ հետ Աւստրիոյ յարաբերութեանց և թէ Սերպիոյ հանդէպ Աւստրիոյ ունեցած դիրքին կը վերաբերէին։ Պառոն Էրէնթալ յիշելով թէ Իտալիոյ հանրային կարծիքին մէկ մասը նուազող բարեկամական է հանդէպ Աւստրիոյ, կոչում կ'ընէ երկու երկրաց Ժողովուրդներուն չը խախտել իրենց համոզումը թէ երկու կառավարութիւնները ջանան Աւստրիոյ և Իտալիոյ միջև նեղպակեցնելու յատուկ անկեղծ յարաբերութիւններ մշակել և ապահովել, և իրաւունք ունին այսպէս ակնկալելու։» Դիտելի է նաև որ պատուիրակութեանց Ժողովին տեղեկագիր Պաքուէմ մարքիզն ալ արտաքին գործոց նախարարին պէս վերապահութեամբ կը խօսի աւստրեհունական յարաբերութեանց վերաբերեալ։ Բայց Իտալիոյ հետ Աւստրիոյ ունեցած յարաբերութիւնները, Ռուսիոյ հետ ունեցած յարաբերութեանց հետ բաղդատելով, կը ցուցնեն թէ Ռուսիոյ և Աւստրիոյ միջև 1854էն ի վեր յարաբերութիւնները չարունակ բարեկամական եղած ըլլալով հանդերձ, վերջ ի վերջոյ անկեղծ յարաբերութեան մը յանգած են։ և այդ այնպիսի հեռանկար մը կը այարէ տարդային համար, զոր Աւստրիոյ մէջ հանդիպով կը դիտէ ամէն ոք։ Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Թիդդոնի ալ յայտարարութիւնք պիտի ընէ մօտերս Իտալական Խորհրդարանին մէջ. տարակոյս չկայ թէ ատոնք ալ կատարելապէս նոյնը պիտի ըլլան Պառոն Էրէնթալի յայտարարութեանց. բայց այսու հանդերձ Իտալիոյ մէջ սա կայ որ Իտալիոյ մէջ ժողովուրդին մէկ մասը բարեկամական տրամադրութիւն չունի Աւստրիոյ հանդէպ, որով Աւստրիոյ մէջ ժողովուրդը Զինակցութեան կատարելապէս համակիր ըլլալով և երիս երկրաց բարեկամական յարաբերութեանց վրայ անպախտ հաւատք ունենալով հանդերձ, չի կրնար կարեւորութենէ զուրկ համարել Իտալիոյ մէջ երեւան եկած ոչ-բարեկամական արտայայտութիւնները։ Զինակցութեան ինքնուրոյն ի վեր Աւստրիոյ մէջ տարբեր զգացում չկար, և տարբեր զգացում չկայ նաև այժմ, վասն զի Աւստրիոյ մէջ ամէն ոք անկեղծօրէն կը փափաքի ճշմարիտ բարեկամական յարաբերութիւններ ունենալ խաղաղ զնակցին և գրացիին հետ։

Պառոն Էրէնթալ իր երեկի յայտարարութեանց մէջ Սերպիոյ համար ալ չատ համակրելի իսօսեցաւ։ Բաւ թէ սերպ դիւանագէտներուն և քաղաքագէտներուն հետ չատ լաւ համաձայնութեան մէջ է։ Աւստրիոյ և Սերպիոյ յարաբերութեանց միջև վերջերս երեւան եկած ինճուտութեանց կարգադրութիւնը յիշելով, չեշտեց թէ Աւստրիա, Սերպիոյ նկատմամբ ունեցած բարեկամութիւնը, նոյն իսկ իր շահուն համար յարատեւ պիտի պահէ։ Այս յայտարարութենէն կարելի է հետեւցնել թէ Պառոն Էրէնթալ կը յուսայ վերահաստատել Սերպիոյ ընթացքին պատճառաւ Աւստրիոյ հետ ունեցած իր յարաբերութեանց ջերմութիւնը։ Սերպիոյ հետ անտեսական կնճռոտութեանց մասին նախարարին գործածած հանդարտ ու բարեկամական չեշտը կը ցուցնէ սակայն թէ ո՛րպիսի եղանակաւ կը փափաքի հանսիլ այդ վիճակին։ Բայց Սերպիոյ մէջ այս բարեացակամութիւնը չարաչար մեկնելու չեն։ Աւստրիա Սերպիոյ համար ունեցած իր համակրութեամբ հանդերձ, չի մոռնար իր յատուկ չահերը պաշտպանել։ Պառոն Էրէնթալի քաղաքականութիւնը յայտնապէս կ'երեւի իր երէկուան ճառին սա հանդիսաւոր վերջաբանէն. «Եւրոպայի կացութեան առջև իմաստուն զգուշաւորութեամբ վարուելու և ի հարկին ամուր քաղաքականութիւն մը ունենալու ենք։ Մեր նպատակն է Պատութիւնը ապահովել և հոգատար կուսանի մը վրայ դնել անոր այժմ։» Նախարարին այս խօսքերը համակրական ընդունելութեան արժանացան ժողովին մէջ, և իրաւամբ։ Նախարարը այս մասին վստահութեան քուէի ստանալու պէտք չունէր. ապացոյն պիտի ցուցնէ թէ ժողովը համակիր է իրեն։

(Նոյն Ֆրայէ Բրեսլ.)

ԻՏԱԼԻԱ, ԵՒ ԱԻՍՏՐԻԱ.

Իտալիոյ Երեսփոխանական Ժողովը կը վիճարանի արտաքին գործոց պաշտօնական եղմատոյցին վրայ։ Երեսփոխան Լուչիֆէրօ Իտալիոյ տրուած քաղաքականութեան ոգիմու փափուկ կացութեան վրայ խօսելով, ըսաւ.—«Իտալիա պատճառ չունի Աւստրիոյ կողմէ ոեւէ յարձակումէ վախնալու և առանց կասկածի կը դիտէ սահմանագլխոյն վրայ անոր ձեռք առած զինուորական ձեռնարկութիւնները։ Բայց Աւստրիա ևս պէտք է որ միեւնոյն վստահութիւնն ունենայ Իտալիոյ վրայ, որ պարտաւոր է ինքնապաշտպանութեան համար պէտք եղած միջոցները ձեռք առնել։» Երեսփոխան Արտօմ ուրախութիւն յայտնեց որ արտաքին գործոց նախարար Պ. Թիդդոնի կը ջանայ փոխադարձ վստահութեան վրայ ամրացնել Երեսակ Զինակցութիւնը, և չի կարծեր որ Աւստրիոյ և Իտալիոյ միջև այժմ լաւագոյն յարաբերութիւնները խանգարին։ Աւստրիա, երկրակալութեան փափաք չունենալուն համար, աշխարհի խաղաղութեան տարրը պիտի մնայ միշտ։ Երեսփոխան Պիսօլատի ըսաւ թէ կը դուշակէ որ արտաքին գործոց նախարարին Երեսակ. Ժողովի մէջ Երրեակ Զինակցութեան մասին ընելիք յայտարարութիւնները յար և նմանը պիտի ըլլան Գոն Պիլլոյի իշխանին և Պառոն Էրէնթալի ըրած յայտարարութեանց, և պիտի հաստատեն Երրեակին բացարձակապէս խաղաղական հանգամանքը, ինչպէս նաև Իտալիոյ և Աւստրիոյ միջև գոյութիւն ունեցող մշտապէս անկեղծ յարաբերութիւնները։ Բանախօսը յայտարարելով թէ ընկերվարական կուսակցութիւնը պիտի օգնէ միշտ երկու երկրաց միջև լաւագոյն յարաբերութեանց գոյութեան, յայտարարեց.— «Իտալիոյ և Աւստրիոյ միջև անկեղծ համաձայնութիւն մը հաստատուելէ ետք Երրեակ Զինակցութիւնը բացարձակապէս անօգուտ ըլլալէ զատ, առանց գոհացուցիչ փոխարինութեան ծանր պարտականութիւն մը կ'ըլլայ Իտալիոյ համար, վասն զի Երրեակը միշտ վէճի առիթ պիտի ըլլայ Իտալիոյ և Աւստրիոյ միջև։» Ասոր վրայ վիճարանութեան չարունակութիւնը ուրիշ օրուան մնաց։ Զինուորական արտասովոր ծախսերը գաղտնի քուէարկութեամբ 38ի դէմ 196 քուէով ընդունուեցաւ։

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ՓՈԽԱՆԱԳՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԲԱՐԵԿԱՄ ՄԷՋ

Բարիզէն հետեւեալը կը հեռագրեն.— Երկու տարիւր միլիոնի ռուսական նոր գանձատոմսերու փոխառութիւնը Ռուվիէի պանքան պիտի ստանձնէ։ Պ. Ժօսէֆ Իսմանիդի մէջ կը լսուի, ըսելով թէ արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիշոն անցեալները Պ. Վանանի առաջարկին պատասխանելով, բան էր թէ այլ եւս հաւատական փոխառութիւնն ինդիր չպիտի ունենայ Ֆրանսա։ Պէտք չէ, կ'ըսէ, երկրին շահերը զոհել Ռուվիէի պանքային շահերուն։ Պ. Ժօսէֆ կ'առաջարկէ որ կառավարութիւնը քննէ այս ինդիրը։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏԷԶ ԶԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Ա.ԶԳ.— 1881 դեկտ. 8/20ի Կայս. Հրամանագրին Ե. յօդուածին 3րդ հատուածը գործադրելով, Օսմ. Փոխարքայ պարտքի պարտութիւններու պայմանաժամը 1901 Մարտ 1/14ին աւարտած այն թիւ. 35 կտրոնները, որոնք չեն ներկայացուած մինչեւ 1907 Մարտ 1/14 գանձուելու համար, Օսմ. Հանր. Պարտքի տեսչութիւնը պիտի ըլլան։

Կ. Պոլիս, 1 դեկտ. 1906 3—16

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ՊԱՇՏՕՆ.— Վանայ նահանգին կուսակալ անուանուեցաւ վեռարկ ատեանէն անդամ Սալի պէյ։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Երրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Խարբէրդի նահանգին Իսարբի ժողովին անդամ Գրիգոր Նահիտ էֆ.ի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Վիեննայի օսմ. դեսպանատան երրորդ քարտուղար Թէվֆիգ պէյի։

ՇԵՐՔԻՇ ԼՈՒՐԵՐ

Ա.ԲԶԱԼԱՐԻԱՆ. զինուորներէն մաս մը ալ երէկ իրենց ծննդավայրերը զրկուեցան Մախսուսէի Պինկազի չոգենաւով։ Կայս. մասնաւոր թիւրատան Մէհմէտ փաշա նոյն չոգենաւը երթալով Վեհ. Սուլթանին Կայս. քարեւները հաղորդեց արձակեալ զինուորներուն, որոնք «Բարի՛ չանիմ չօք եաշա» գոչեցին։ Պինկազի երէկ իրիկուն համայ եկաւ դէպի ի Իզմիրի ծովածոցին նաւահանգիստները։ Կայս. թիւրատան մը կը գտնուի չոգենաւին մէջ՝ զինուորներուն հսկողութեան համար։

ՈՒԽՏԱՍԻՈՒՆԵՐ.—Հինգերորդ խումբը այն ուխտաւորներուն, որոնք ամէն տարի Կայս. մասնաւոր Արկղին ծախքովը Հիճազ կը զրկուին, երէկ համայ եկաւ Թանթավիլատէ Խալիա պէյի Դանիա չոգենաւով։ Կայս. մասնաւոր թիւրատան Մէհմէտ փաշա չոգենաւ երթալով, հարկ եղած կարգադրութիւնը ըրաւ հանդստութեանը համար այդ ուխտաւորներուն, որոնք բարեհամբարութիւններու ընդունելութեան համար։

ՈՒԽՏԱՎՈՐՆԵՐ.— Հինգերորդ խումբը այն ուխտաւորներուն, որոնք ամէն տարի Կայս. մասնաւոր Արկղին ծախքովը Հիճազ կը զրկուին, երէկ համայ եկաւ Թանթավիլատէ Խալիա պէյի Դանիա չոգենաւով։ Կայս. մասնաւոր թիւրատան Մէհմէտ փաշա չոգենաւ երթալով, հարկ եղած կարգադրութիւնը ըրաւ հանդստութեանը համար այդ ուխտաւորներուն, որոնք բարեհամբարութիւններ ունենալով հանդերձ, չի կրնար կարեւորութենէ զուրկ համարել Իտալիոյ մէջ երեւան եկած ոչ-բարեկամական արտայայտութիւնները։ Զինակցութեան ինքնուրոյն ի վեր Աւստրիոյ մէջ տարբեր զգացում չկար, և տարբեր զգացում չկայ նաև այժմ, վասն զի Աւստրիոյ մէջ ամէն ոք անկեղծօրէն կը փափաքի ճշմարիտ բարեկամական յարաբերութիւններ ունենալ խաղաղ զնակցին և գրացիին հետ։

Պառոն Էրէնթալ իր երէկի յայտարարութեանց մէջ Սերպիոյ համար ալ չատ համակրելի իսօսեցաւ։ Բաւ թէ սերպ դիւանագէտներուն և քաղաքագէտներուն հետ չատ լաւ համաձայնութեան մէջ է։ Աւստրիոյ և Սերպիոյ յարաբերութեանց միջև վերջերս երեւան եկած ինճուտութեանց կարգադրութիւնը յիշելով, չեշտեց թէ Աւստրիա, Սերպիոյ նկատմամբ ունեցած բարեկամութիւնը, նոյն իսկ իր շահուն համար յարատեւ պիտի պահէ։ Այս յայտարարութենէն կարելի է հետեւցնել թէ Պառոն Էրէնթալ կը յուսայ վերահաստատել Սերպիոյ ընթացքին պատճառաւ Աւստրիոյ հետ ունեցած իր յարաբերութեանց ջերմութիւնը։ Սերպիոյ հետ անտեսական կնճռոտութեանց մասին նախարարին գործածած հանդարտ ու բարեհամբարութիւնը կը ցուցնէ սակայն թէ ո՛րպիսի եղանակաւ կը փափաքի հանսիլ այդ վիճակին։ Բայց Սերպիոյ մէջ այս բարեացակամութիւնը չարաչար մեկնելու չեն։ Աւստրիա Սերպիոյ համար ունեցած իր համակրութեամբ հանդերձ, չի մոռնար իր յատուկ չահերը պաշտպանել։ Պառոն Էրէնթալի քաղաքականութիւնը յայտնապէս կ'երեւի իր երէկուան ճառին սա հանդիսաւոր վերջաբանէն. «Եւրոպայի կացութեան առջև իմաստուն զգուշաւորութեամբ վարուելու և ի հարկին ամուր քաղաքականութիւն մը ունենալու ենք։ Մեր նպատակն է Պատութիւնը ապահովել և հոգատար կուսանի մը վրայ դնել անոր այժմ։» Նախարարին այս խօսքերը համակրական ընդունելութեան արժանացան ժողովին մէջ, և իրաւամբ։ Նախարարը այս մասին վստահութեան քուէի ստանալու պէտք չունէր. ապացոյն պիտի ցուցնէ թէ ժողովը համակիր է իրեն։

(Նոյն Ֆրայէ Բրեսլ.)

ԻՏԱԼԻԱ, ԵՒ ԱԻՍՏՐԻԱ.

Իտալիոյ Երեսփոխանական Ժողովը կը վիճարանի արտաքին գործոց պաշտօնական եղմատոյցին վրայ։ Երեսփոխան Լուչիֆէրօ Իտալիոյ տրուած քաղաքականութեան ոգիմու փափուկ կացութեան վրայ խօսելով, ըսաւ.—«Իտալիա պատճառ չունի Աւստրիոյ կողմէ ոեւէ յարձակումէ վախնալու և առանց կասկածի կը դիտէ սահմանագլխոյն վրայ անոր ձեռք առած զինուորական ձեռնարկութիւնները։ Բայց Աւստրիա ևս պէտք է որ միեւնոյն վստահութիւնն ունենայ Իտալիոյ վրայ, որ պարտաւոր է ինքնապաշտպանութեան համար պէտք եղած միջոցները ձեռք առնել։» Երեսփոխան Արտօմ ուրախութիւն յայտնեց որ արտաքին գործոց նախարար Պ. Թիդդոնի կը ջանայ փոխադարձ վստահութեան վրայ ամրացնել Երեսակ Զինակցութիւնը, և չի կարծեր որ Աւստրիոյ և Իտալիոյ միջև այժմ լաւագոյն յարաբերութիւնները խանգարին։ Աւստրիա, երկրակալութեան փափաք չունենալուն համար, աշխարհի խաղաղութեան տարրը պիտի մնայ միշտ։ Երեսփոխան Պիսօլատի ըսաւ թէ կը դուշակէ որ արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիշոն անցեալները Պ. Վանանի առաջարկին պատասխանելով, բան էր թէ այլ եւս հաւատական փոխառութիւնն ինդիր չպիտի ունենայ Ֆրանսա։ Պէտք չէ, կ'ըսէ, երկրին շահերը զոհել Ռուվիէի պանքային շահերուն։ Պ. Ժօսէֆ կ'առաջարկէ որ կառավարութիւնը քննէ այս ինդիրը։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏԷԶ ԶԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Ա.ԶԳ.— 1881 դեկտ. 8/20ի Կայս. Հրամանագրին Ե. յօդուածին 3րդ հատուածը գործադրելով, Օսմ. Փոխարքայ պարտքի պարտութիւններու պայմանաժամը 1901 Մարտ 1/14ին աւարտած այն թիւ. 35 կտրոնները, որոնք չեն ներկայացուած մինչեւ 1907 Մարտ 1/14 գանձուելու համար, Օսմ. Հանր. Պարտքի տեսչութիւնը պիտի ըլլան։

Կ. Պոլիս, 1 դեկտ. 1906 3—16

ցան, սակայն բան մը կարելի չեղաւ ծուլլէն դուրս հանել, որովհետեւ այդ պահուն թանձր մառախուղ մը պատած էր ամէն կողմ։ Ընկղմած առագաստանաւին նաւապետը և նաւասարները ազատուեցան, մեռակայ չոգենաւի մը նաւասարներուն կողմէ։ Կարգ մը նաւեր սակարկեցան ապրանքները ծովը թափել՝ ծովուն մակերեսին վրայ իրենց հաւասարակշռութիւնը պահելու համար։ Ցամաքին վրայ ալ շատ մը ծառեր արմատախիլ եղան, ա՛նքան սաստիկ էր փոթորիկը։ Ծառերէն մէկը անակի մը վրայ իյնալով, հիմէն փլցուց զայն, սակայն բարեբախտաբար տան մէջ դտնուողները կրցան ազատիլ։ Շատ մը տուներ և խանութներ ալ ջուրով լեցուեցան։

ԳԱԼԱԹԻԱՆ կը գրեն թէ անցեալ շաբթու Մէյթը Սատ կայարանին մէջ ուղեւորի և վաճառաբարձ երկու կառամատեր ընդհարում մը ունենալով, քսանչինգ ուղեւորներ վիրաւորուեր են։ Ընդհարումը պատահեր է թանձր մշուշի մը հետեւանքով։

ԵՂԻՊՏԱՆԴԱՏ առեւանը երկու տարուան բանտարկութեան դատապարտեց Ալի անուն մարդ մը որ մաքսային վերատեսուչ Հասան Ֆէֆմի փաշայի ապարանքէն և ուրիշ տունէ մը գողութիւն կատարած էր։

ԹՕՓԻՆԱՆԻ, Պոզազ Բէսէն, հէլվաճիի խանութի մը վրայի սենեակէն, երէկ, հրդեհ ծագեցաւ, բայց կարելի եղաւ շուտով մարել։ Մէկ քանի կարասիներ միայն այրեցան։

ԿԱՌՈՒՑԻ ԱՐԵԱՆԴ.— Երէկ Բ. Դրան պողոտայէն անցնող վարձու կառք մը զարնուեցաւ առաջի բեռցած բեռնակիրի մը։ Ասոր բեռը ինկաւ Մուսթաֆա անուն ծերունիի մը վրայ, որ աջ սրունքէն վիրաւորուեցաւ։

ՊՍԱԿԱՆԱՀԱՏ.—Շաբաթ իրիկուն Բեբայի մէջ առաւնաթոյժ մը իր գործիքներուն պայուսակը ձեռքը երբ յանախորդի մը տունը կ'երթար, մութ փողոցէ մը անցած պահուն յանկարծ չրջապատուեցաւ կարգ մը գողերէ որոնք կ'ուզէին զինքը կողոպտել։ Առաւնաթոյժին աղաղակներուն վրայ մօտակայ ածխավաճառ մը օգնութեան փութալով գողերէն մէկուն բաղուկէն բռնեց ու ետ մղեց զայն։ Ասոր վրայ չարագործը անմիջապէս դաշոյնը քաշելով խեղճ ածխավաճառը աջ բազուկէն ծանրապէս վիրաւորեց։ Գալով առաւնաթոյժին, որ պայքարի միջոցին գետնի գլորած էր, ծունկերուն վրայ սողալով փախաւ, չմոռնալով պայուսակն ալ հետը տանելու։ Բայց դժբաղդաբար, խեղճը դարձեալ երեք մէճիտը վրայ տուած էր։

ԲՐԻՏԻՇ ԼՈՒՆԷԻ Ղալաթիոյ, Պոլսոյ ու Բեբայի դրասենեակները դեկտ. 24ի (Ն. Տ.) կէսօրէն ետքը ժամ 1էն սկսեալ և դեկտ. 25ի օրը դոց պիտի ըլլան։

ՎԵՐՋԱՊՈՒՏ ՀԱՍԿԱՑՈՒԹԵԱՆ.— Ամէն մարդ վերջապէս հասկաց թէ «Բաքաքաղ»ի լամբարի չիչերը, ենսիֆերաց անուն, խնայողական են և լաւ լոյս կուտան։ Ասկէ զատ՝ շատ դիմացկուն են և իրենց բիւրեղեայ պայծառութեամբ աւելի փայլ կ'ընծայեն լոյսին։ Հանրութեան մէկ մասը դեռ չգիտեր թէ «Բաքաքաղ»ի լամբարի չիչերը կան ամէն ձեւով, մեծութեամբ և քարէլիս օգտագործելի մէկն ալ տեսակ լամբարներու համար։ Հակառակ իրենց ունեցած անաղին առաւելութիւններուն, իրենց թիւին համեմատ, 20 փարա կ'արժէին կամ 40 փարա աւելի մեւս չիչերէն, որոնց դիւրաբեկութիւնը հանրածանօթ է։ (Տեսնել ծանուցումը չորրորդ էջին մէջ)։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Անցեալները Ղալաթիոյ Թօփճիլար ճառատիպի մէջ ծագած հրդեհէն ազատ վաճառատան ապահովագրութեան փոխարէնը եղող 1000 անգլ. ոսկին ստացողներուն ստացայ Պալքան Ապահովագրական ընկերութեան Թուրքիոյ գործակալ Արշակ էֆ. Ունճեանէ, որուն համար հրապարակաւ խորին շնորհակալութիւն կը յայտնեմ։

Կահկարասիի վաճառական
Ալի Բիշզա.

ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱՍ.

Ազդ.— 1896է 5% օսմ. պարտաթուղթի սէրիներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1901 յունուարին ուտարող պարտաթուղթերու թիւ 9 կտրմանները եթէ երբեք չներկայացուին մինչեւ 31 դեկտեմբեր/13 յունուար, ջնջուած պիտի համարուին։ 10—1

* * Մաքսային 5% փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1901 յունուար 1ին ուտարող թիւ 29 կտրմանները եթէ երբեք չներկայացուին մինչեւ 31 դեկտեմբեր/13 յունուար, ջնջուած պիտի համարուին։ 10—1

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱՂ. ԺՈՂՈՎԻ ՔԱՍՕՐՈՒԱՆ ՆԻՍՔԸ

Քաղաքական ժողովը գումարուեցաւ այս առաւօտ Ղալաթիոյ Խորդրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պարիարք Հօր և ատենապետութեամբ Տիրան պէյ Սէնանի։ Ներկայ էին՝ Միհրան էֆ. Սեթեան, Յարութիւն էֆ. Սալմեան, Արշակ էֆ. Գարակէօզեան, Տիգրան պէյ Սէֆմեան և Տիգրան էֆ. Թոքատեան։

Համազգային Անկեանցի վարչութիւնն անդամներէն Պօյաճեան Յովհաննէս էֆ. վախճանած ըլլալով՝ դասական նախարարութեան կողմէ ծանուցագրով մը յանձնարարուած էր Պարիարքարանի՝ որ յիշեալ Անկեանցի վարչութեան Տնօրէն ժողովին հայադի անդամ մը նշանակէ։ Ժողովը այս պաշտօնին համար նշանակեց գործակատար Արիս էֆ. Ֆէֆճեանը։

Վանայ Քաղ. Ժողովէն երկու անդամ պակսած էին որոնց տեղ Ս. Պատրիարքը ընտրած էր Վահան էֆ. Մալաքեան և Պետրոս էֆ. Դարանաղեան։ Ժողովը զաղեցաւ յարաբերական ու կաղուածական խնդիններով։

ԱՒՍԻ ԴՊՐԱՆՈՑԸ

Ցամաքա գրուեցաւ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան համար անհրաժեշտ եղող Դպրանոցի մը մասին և Տ. Բարգէն վարդապետ երկար յօդուածով մը շեշտեց այդպիսի ուսումնական հաստատութեան մը կարեւորութիւնը։ Մինչեւ այժմ մեր հարուստներուն ուղղուած բոլոր հրաւէրները, սակայն, «ձայն բարբառոյ յանապատի» մնացին և Սսոյ մայրաքաղաքին դպրանոցը՝ շնչելով Տ. Դարեղին վրդ.ի ըրած բոլոր ջանքերուն և Ս. Կաթողիկոսի բոլոր դիմումներուն՝ նախնական և խեղճ վիճակի մէջ է նիւթական չքաւորութեան պատճառով։ Մինչեւ այժմ եղած փորձերն ու դիմումները ցուցուցին որ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւնը մեր հարուստներէն մեծ նպաստ մը սպասելու չէ և տեղական պէտքերուն տեղական միջոցներով գոհացում տալու է։ Քանի որ Կիլիկեան դպրանոց մը օգտակար պիտի ըլլայ ամբողջ Կիլիկեան թեմին, այս պատճառով ամէնէն առաջ Սսոյ Կաթողիկոսութեան վիճակները պիտի հոգան կեդրոնական Դպրանոցի մը ծախքերը։ Եթէ Սսոյ կաթողիկոսութեան հոգեւոր հովութեան ենթակայ բոլոր քաղաքները մասնակցին կեդրոնական Դպրանոցի մը ծախքերուն, կեդրոնական Դպրանոցի մը հիմնադրութիւնը դրամական տեսակէտէն որոշ չափով ապահովուած պիտի ըլլայ։ Քանի որ Կիլիկեան թեմի քաղաքներու եւ գիւղերու համար պիտի պատրաստուին այս դպրանոցին մէջ ուսուցիչներ, քահանաներ ու վարդապետներ, հետեւաբար նոյն թեմին հոգեւոր իրաւասութեան ներքեւ գտնուող հօտին պարտքն է պէտք եղած ծախքերն ևս ամէնէն առաջ հոգալ։ Դժբախտաբար մինչեւ այժմ դեռ հիմնուելիք դպրոցի տեղւոյն մասին իսկ ընդհանուր համաձայնութիւն մը գոյացած չէ։ Անխոցոյլ գովելի նախաձեռնութեամբ կ'ուզեն որ ապագայ Կիլիկեան կեդրոնական դպրոցը իրենց քաղաքին մէջ հիմնուի իբր մրցակից հաստատութիւն մը տեղւոյն ամերիկեան գոլէճին։ Այս նպատակին իրագործման համար անոնք համեստ գումար մը ևս արամադրելի ըրած են։ Այլք Ատանան ամէնէն յարմար վայրը կը սեպեն իբր կեդրոնական քաղաք, ուրիշներ անհրաժեշտ կը համարին Սսոյ Մայրաքաղաքին մէջ հիմնել կեդրոնական դպրոցը կամ դպրանոցը, որպէս զի ան թեմին հոգեւոր պետին անմիջական հսկողութեան տակ ըլլայ։ Այս բոլոր պահանջներն ևս մասամբ իւիք ճշմարիտ են և մեղի համար այնչափ կարեւոր խնդիրը դպրոցի հիմնադրութեան համար նիւթական տեսակէտէն ընդհանուր համաձայնութեան մը յանգիլն է։

Եթէ բոլոր վիճակներուն առաջնորդներն ու հովիւները պէտք եղած եռանդով աշխատին, անիրականալի չի դառնար կեդրոնական դպրոց մը ունենալու փափաքը։ Բայց ցաւալին այն է որ հոգեւոր հովիւներուն միջեւ այս մասին ընդհանուր համաձայնութիւն մը կը պակսի և կեդրոնական դպրոցի օգտակարութեան գաղափարը դպրոցական և եկեղեցական տեսակէտներով լիովին ըմբռնուած չէ։

Կրօն. Ժողովը գումարուեցաւ երկի Պատրիարքարանի մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին և ատենապետութեամբ Տ. Մեսրոպ արքեպս.ի։ Ներկայ էին 4 եպիսկոպոս, երկու վարդապետ եւ 4 քահանայ անդամներ։ 1.— Ատենապետ Սրբազանը յայտնեց Ժողովոյ շնորհակալութիւն յայտնեց Ս. Պատրիարքին՝ Աղգ. Հիւանդանոցի նորակառոյց Ս. Փրկիչ եկեղեցւոյն օծման և նոպաշէն Յակոբեանների յարկաբաժնին բացման հանդիսէն նախադասած ըլլալուն համար, որովհետեւ այնպիսի կարեւոր պաշտօն մը ի գործ դրած է որ ազգին փառք ու պատիւ կը բերէ։ Այս առթիւ օրհնութեամբ յիշատակելով նաև Աղգ. Հիւանդանոցի հիմնադիր բարեյիշատակ Պէշեան Յարութիւն ամիրայէն սկսեալ բոլոր հանգուցեալ բարերարները, անոնց հոգիներուն համար հանդիսաւոր մաղթեց և ի կենդանութեանէ եղող բոլոր բարերարներուն և ի մասնաւորի Յակոբեան, Թաշիթալրմեան, Գասբարեան և Խորասանճեան բարեհամբաւ գերդաստաններուն երկար կեանք մաղթեց Ընդհանրական Հոգեւոր Ատեանի՝ Հանրակալութեամբ հանդերձ։—2. Ժողովը նկատի առնելով Տ. Ոսկի քէշի խնդիրը, որոշեց Պէյքոզի եկեղեցւոյն քահանայ կարգել ազգամասէս և գրել Կէսարիոյ Քաղ. Խորհուրդին որ Օրթաղիւղ կասկեալ տան վաճառման փոխարժէքը Պատրիարքարանի յանձնէ։—3. Մուշարդենի և Սլիվանի (Տիարպէքիր) ազգայինք հանրագրով մը արժանաւոր վարդապետ մը կ'ուզէին իրենց քարոզիչ և առաջն. փոխանորդ։ Ժողովը արժան դատեց Կոստանդի միաբան Տ. Վահրամ վ. Կանաչեանը՝ որ Դպրեվանքին մէջ առած է ուսումը, ղրկել հոն իրենց առաջն. փոխանորդ։—4. Զարսանճաղի առաջն. տեղապահ Տ. Յովհաննէս Վրդ. Տ. Յակոբեան կը ծանուցանէր թէ Թեմական այցելութեան ելած և այլեւայլ եկեղեցական և կրթական օգտակար կարգադրութիւններ ըրած է։ Ժողովը որոշեց քաջալերական գիր մը ուղղել իրեն։—5. Բերայի քարոզիչ Տ. Հմայեակ եպս. կը տեղեկացնէր թէ երեք ընծայացուները քահանայ ձեռնադրած է։ Ժողովը տեղեկացաւ։—Ժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ քանի մը ամենամեայ կարեւոր խնդիրներով։

—Ռուսլոյ Վեհ. Զարին անուան տօնախմբութեան առթիւ, այսօր ի դիմաց Ս. Պատրիարքին, Պատր. Փոխանորդ Տ. Գաբրիել Սրբազան՝ ընկերակցութեամբ գործակատար Արիս էֆ.ի՝ ռուսական դեսպանատունը երթալով, շնորհաւորական այցելութիւն կուտայ դեսպան Պ. Զինովիէվի։

—Ազգ. Հիւանդանոցի «Երրորդ թեւ»ը կազմող երեք յարկաբաժիններէն երկուքին, Նիւլկէնկեան և Ունճեան Տնարդ բարերարութեամբ կառուցուած շէնքերուն բացումը և հիւանդներուն տեղաւորումը անոնց մէջ, յետաձգուած է Զատկէն ետքի, վասն զի մինչեւ այն ատեն հաղիւ կ'աւարտին ներքին յարդարումները ու շինութենոյ մնացեալ մասերը, որոնք ձմեռնային օդերուն պատճառաւ կը յապաղին։

—Պէրութի բժշկական հայ ուսանողներու մասին հետեւեալը կը գրէ մեզ թղթակից մը.

«Մարդ սրբա՛ն կ'ուրախանայ հետեւելով այն խրատաւէտ ջանքերուն, որով օր ըստ օրին կը սաստկանայ թիւը բժշկական հայ ուսանողաց, մէկ քանի կեդրոններու մէջ։ Չպիտի փորձեմ այստեղ իրարու հետ բաղդատութեան դնել այդ հաստատութիւնները, ընդունելով թէ իւրաքանչիւրն ալ միջավայրի պահանջած հմտութեամբ կ'օժանէ ուսանողը և կ'ընծայէ պետութեան ու երկրին օգտակար դառնալու ձգտումներով լեցուած անհատներ։ Մօտաւոր կիրակի մը — Պէյրութի — բժշկական հայ ուսանողաց արդի կացութիւնն է որուն կ'ուզեմ անարկել ներկայիս։ դաւառական կեդրոն մը որ Պէյրութեան և երկրին ընծայած իր բազմաթիւ լուրջ բժիշկներով և գեղագործներով անստգիւտ ծառայութիւն մը մատուցանելու կոչուած է տարիներէ ի վեր, որուն ի քաջալերութիւն կայսերական Բարեխնամ կառավարութիւնը քնիչ յանձնախումբ մը ալ կ'առաքէ ամէն տարի՝ չրջանէն, մէկ քանի տարիէ ի վեր սոյն վարժարանի բժշկական հայ ուսանողներուն մէջ նշմարուիլ սկսած է, ցաւալի, միտում մը դէպի անկում։ Ասոնցմէ ոմանք երիտասարդական հաճոյքներու անձնատուր, իր մոգական ազդեցութեան ներքեւ գտնուող հօտին պարտքն է պէտք եղած ծախքերն ևս ամէնէն առաջ հոգալ։ Դժբախտաբար մինչեւ այժմ դեռ հիմնուելիք դպրոցի տեղւոյն մասին իսկ ընդհանուր համաձայնութիւն մը գոյացած չէ։ Անխոցոյլ գովելի նախաձեռնութեամբ կ'ուզեն որ ապագայ Կիլիկեան կեդրոնական դպրոցը իրենց քաղաքին մէջ հիմնուի իբր մրցակից հաստատութիւն մը տեղւոյն ամերիկեան գոլէճին։ Այս նպատակին իրագործման համար անոնք համեստ գումար մը ևս արամադրելի ըրած են։ Այլք Ատանան ամէնէն յարմար վայրը կը սեպեն իբր կեդրոնական քաղաք, ուրիշներ անհրաժեշտ կը համարին Սսոյ Մայրաքաղաքին մէջ հիմնել կեդրոնական դպրոցը կամ դպրանոցը, որպէս զի ան թեմին հոգեւոր պետին անմիջական հսկողութեան տակ ըլլայ։ Այս բոլոր պահանջներն ևս մասամբ իւիք ճշմարիտ են և մեղի համար այնչափ կարեւոր խնդիրը դպրոցի հիմնադրութեան համար նիւթական տեսակէտէն ընդհանուր համաձայնութեան մը յանգիլն է։

Եթէ բոլոր վիճակներուն առաջնորդներն ու հովիւները պէտք եղած եռանդով աշխատին, անիրականալի չի դառնար կեդրոնական դպրոց մը ունենալու փափաքը։ Բայց ցաւալին այն է որ հոգեւոր հովիւներուն միջեւ այս մասին ընդհանուր համաձայնութիւն մը կը պակսի և կեդրոնական դպրոցի օգտակարութեան գաղափարը դպրոցական և եկեղեցական տեսակէտներով լիովին ըմբռնուած չէ։»

—Պէյքիպաշի Թաղ. Խորհուրդը՝ իր քառամեայ պաշտօնավարութեան չրջանը աւարտած ըլլալուն՝ հրաժարական ներկայացուցած էր Պատրիարքարան, որ, եկեղեցւոյ և վարժարանին գործերը երեսի վրայ չձգելու համար, առժամայ մարմին մը կազմած է հինգ անդամէ բաղկացած՝ Յովհ. էֆ. Այալբմճեան, Թադէոս էֆ. Հանէսեան, Զինոբ էֆ. Հիսարլեան, Յակոբ էֆ. Սարաֆեան և Գրիգոր էֆ. Կարադեան։ Պատրիարքարանը յանձնարարած է Պէյքիպաշի քարոզիչ Տ. Մովսէս եպիսկ. Կէսմրիլեանցի՝ նախագահել այս առժամայ Թաղ. Խորհուրդին, անոր անդամները հրաւիրելով ի պաշտօն։

—Տօքթ. Զարֆեեան էֆ. Աղրիանուպոլսէն մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

ՀԱՅՀՈՒՄԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔ

Հայ Հռոմէականաց Պատրիարքարանի Սինոդը, իր վերջին գումարման մէջ Ա. Աղեքսանդրիոյ, Սբլամի և Մարաշի առաջնորդներու ընտրութեան գործով զբաղելով աւարտեց իր աշխատութիւնները։ Սինոդը ընտրած է Աղեքսանդրիոյ եպիսկոպոսը, որ մօտ օրէն իր պաշտօնին պիտի ձեռնարկէ։ Գալով միւս երկու առաջնորդներուն, անոնց ընտրութիւնը պիտի կատարուի յառաջիկայ ապրիլին, ուր Սինոդը կրկին պիտի գումարուի՝ այդ նոր ընտրութիւնները կատարելու համար։— Ջրպիդենի ազաջնորդ Արիկեան Գերապայծառ մօտ օրէն իր պաշտօնավայրը պիտի ուղեւորի։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Թաղիս ընակիչներէն վաճառական Սարգիսեան էֆ. Թէլեան իրրեւ հարազատ շառաւիղ բարեպաշտ գերդաստանի մը, փափաքակէ մը ի վեր իր մասնաւոր հոգածութեան առարկայ ըրած է թէ՛ Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցւոյ պայծառութիւնը և թէ Խորենեան երկսեռ վարժարանի յառաջդիմութիւնը. մասնաւորապէս ազգասէր տղոց մասին Ջերմ դերեզմանք ցոյց կուտայ և առ այս նիւթական ու բարոյական ձեռնտուութիւն չխնայեր բնաւ։

Թաղ. Խորհուրդս երբ կը մտածէր այս օրերս Ս. Եկեղեցւոյ անհրաժեշտ նորոգութեան մասին և ցաւ կը զգար որ իր եղմատոցքը չնորեր ձեռնարկել այդմ, եթէ երբեք բարեբար մը չլրացնէ այդ կարեւոր պէտքը, Սարգիսն էֆ. ինքնաբերաբար յայտարարեց թէ՝ ոչ միայն անհրաժեշտ նորոգութիւնները պիտի ընէ, այլ և Ս. Եկեղեցին իր յարակից մասերով աւելի շքեղ և վայելուչ վիճակի մը վերածելու համար մասնաւոր չինութիւններ ալ պիտի կատարէ։ Եւ որ աւելին է, իր խոստման հետեւեալ օրն իսկ սկսաւ այս գովելի ձեռնարկին, իր մասնաւոր ճարտարապետին հսկողութեամբ։ Սարգիսն էֆ. անձամբ եւս այցելելով միշտ, մասնրամասն հրահանգներ կուտայ, որպէս զի չինութիւններուն ամրութեան և վայելչութեան համար բան մը չմնայուն։

Այս չինութեանց կարեւոր մասերն են. Աջակողմեան գաւիթը ուր պիտի զետեղուի Ս. Հրեշտակապետի հրաշագործ պատկերը, գեղեցիկ մոզայիք քարերով պիտի զարդարուի, Խնդրակատարի մասը ամբողջովին պիտի նորոգուի և ապակիէ մի Ջերմոցով ներքին բակէն պիտի զատուի. նոյնպէս մոզայիքով պիտի յատակուի։ Եկեղեցիին ներքը ցուցասէն պաշտպանուելու համար հինգ հատ ապակեւոր գեղատեսակ դուռ պիտի չինուին, և ամբողջ տաճարին ներսի կողմը իր յարակից մասերով պատշաճօրէն պիտի ներկուի։

Այս անակնկալելի բարեբարութիւնը խորապէս յուզած է Արժ. քահանայից դասուն, Թաղ. Խորհրդոյս և հանուր Թաղեցւոց սրտերն, որոնց իբր թարգման Թաղ. Խորհուրդս նուիրական պարտք կը համարի հրապարակաւ իր խորին շնորհակալութիւնը և արագին երախտագիտութիւնը յայտնել յիշեալ բարերարին, օրհնելով յաւէտ անոր առատաձեռնութեան անմոռանալի յիշատակը։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ Պատրիարք
Ահեռադպիր Ահեռապետ
ԱՂԱՅԱՆ ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆ ԿԱՐԱՊԵՏ ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ
Պոլսոյ, 4 դեկտ. 1906

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ 1907ի Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՅՑ

Հրատարակուեցաւ ճոխ ըստ սովորութեան, օգտակար և չափազանց նիւթեալ։ Կը պարունակէ՝ Տոմարական, Ժամանակագրական, Աշխարհագրական բաժիններ, Պետական վիճակագրութիւնը, հայ եկեղեցւոյ և Պատրիարքարանի վիճակագրութիւնը՝ իւրաքանչիւրն յատուկ գրքոյկներու բաժնուած և ընդարձակ մանրամասնութիւններով։ Նոյնպէս, Գրական և Գործառնական բաժիններ։ Գործի մարդոց և գրասէրներու հաւասարապէս հաճելի ու հետաքրքրաշարժ դառնալու ամէն հանգամանքով օժտուած է այս Տարեցոյցը, որուն հասոյթը յատկացուած է Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցի հաղարէ աւելի պատապարեալներուն։

Գրական բաժինը կը կազմեն Միսակեան բառարան (Քննասէր), երկու Բերթուածներ (Մ. Ե. Օ.) և (Եղիշէ եպիսկ. Դուրեան) Գեռազոյն բարին (Ռ. Յ. Պէրբերեան)։ Ասոնցմէ զատ, բազմաղղմանի ու սումնասիրութիւն մը «Ոսկերչութիւնը Կ. Պոլսոյ մէջ» և Մասնագիտական հմտալից տեսութիւն մը «Բաժնեթղթի և Պարտատոմսի» փոխարեն Ամենակ էֆ. Ինճէեանի կողմէ գրուած։ Գործառնական բաժինը ո՛չ նուազ հոգ է, պիտանի տեղեկութիւններով լեցուն։

Տոմարական մասին մէջ մասնաւորապէս բացատրուած են այս տարի, Անուշի տօնախմբութեանց կերպերը, Նշանաւոր Թուականները ճոխացած են կարեւոր յաւելումներով, և Պետական բաժինը ընդարձակ էջեր կը պարունակէ ի մասին Օսմանեան Կայսրութեան։

Նոյնպէս լիակատար են հայ Եկեղեցւոյ և Պատրիարքարանի պատկանող վիճակագրութիւնք։ Կը վաճառուի ըստ սովորութեան ի գին (10) տասը դահեկանի, Հիւանդանոցիս գրասենեակը և բոլոր գրավաճառաց քով։

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՅ

Հոգաբարձութիւնս ներկայիս շնորհակալութեամբ կը փութայ ծանուցանել թէ անցեալ կիրակի տեղի ունեցած Ս. Փրկչեան եկեղեցւոյն օծման առթիւ Հասպարեանէն քանդեալ պատապարեալաց հոգեկոչ տուած են Տեարք Եղբարք Թանթալրմեան իրենց հանդուցեալ եղբօր հոգւոյն։

(Հոգաբարձութիւն)

Մասիսի նոր Խմբագրութեան հասցէն է՝ Պոլիս, Պապը-Սալի Ճառատէսի, թ. 52, Ց. Աստուրեան տպարան, ուր պէտք է ղրկել, այսուհետեւ, այդ չաբաթաթերթին վերաբերեալ ո՛ր և է յօդուած կամ բաժանորդագրական յանձնարարութիւն։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀՈՌԱՍ, 18 դեկտ.— Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Թիդդոնի, այսօր, Խորհրդարանին մէջ կարեւոր յայտարարութիւններ ըրաւ՝ Եգիպտական Ֆինանսագրութեան մասին, որուն լաւ արդիւնքներ չեղաւ, այլ ընդունելով որ պէտք է զայն անկեղի պահել, վասն զի երաշխաւորութիւն մը կը կազմէ աշխարհի խաղաղութեան համար։ Նախարարը յարեց թէ Իտալիոյ և Աւստրիոյ կառավարութեանց յարաբերութիւններուն հիմը կը կազմէ ֆիտա հաստատ որոշում մը՝ պահպանելու իրենց փոխադարձ շահերը։ Նաեւ ամէն պարագայի մէջ մեծ կորովամտութեամբ այժ տալ Գերմանիոյ։ Պ. Թիդդոնի, Իտալիոյ ու Անգլիոյ յարաբերութեանց վերայ խօսելով, ըսաւ թէ կը համապատասխանին իտալական թերակղզին աշխարհագրական դիրքին։ Նաեւ որ և է վտանգ չպատճառը վիճակու Երբեակ Զինակցութեան և կամ զայն տկարացնելու։ Պ. Թիդդոնի Մարոքի մասին որ և է յայտարարութիւն չրրաւ։ Նաեւ Հաղէշխատանի մասին Անգլիոյ, Ֆրանսայի ու Իտալիոյ պայմանագրութեան նկատմամբ ալ բան մը չըրաւ։

ԹՈՒՆԷԻՔ.— Թէեւ ընիկ ու օտար տարբերու միջեւ անմտատութիւն կը տիրէ, սակայն ընդհանուր կացութիւնը վրդովիչ հանգամանք մը չունի։ Շատ հաւանական չէ որ փոփոխութիւններ տեղի ունենան։ Դեսպանական մարմինը, ինչպէս երկու տարի է վեր, պիտի շարունակէ Մարոքի կառավարութեան ներկայացնել իր ընելիք դիտողութիւնները։

ՀՈՌԱՄ.— Վատիկանի կղերականներէն մենաստնէաց Սատմի մեռաւ։ Իր կտակով չորս միլիոն ֆր. կը թողու ֆրանսական կղերին։

ՄԱՌՏՐԻՏ.— Սպանիոյ քաղաքական չրջանակներուն մէջ կը կարծուի թէ եղմարական նոր նախարարին ծրագիրները պիտի չյաջողին Խորհրդարանին առջեւ։ Խորհրդարանը միայն պիտի ընդունի որ եղմական ծրագիրները անփոփոխ մնան։

ԲԱՐԻԶ.— Թանճէրէն կը հեռագրեն թէ զերման դեսպան Պաուն ֆոն Ռոզէն այցելութիւն տուեր է Ֆրանսայի ծովակալ Դուշէսնի, անոր մարտանաւը երթալով։

ՎԻԵՆՆԱ.— Աւստրիոյ կառավարութիւնը, մեսի սղութեան առաջքը առնելու համար, հարիւրին հինգ զեղչեց արջառներուն վոխադրութեան սակացոյցը։

ՄԻՏԻԼԻՆ.— Ռուսական Քարճիլով չագենաւը որ փոթորիկին հետեւանքով խրած էր, տակաւին ազատուած չէ։ Անոր չուրջը տակակ մը ջրանցք կը բացուի, շաբաթաւը չուտով ազատուելու, առանց դուրս հանելու ուղեւորները և բեռները։

ՊԵՐԼԻՆ, 18 դեկտ.— Պերլինի ճառագայթահեռագրական կայանին և Նաստի կայարանին միջեւ առանց թելի հեռաձայնի փորձերը այսօր կրկնուելով, փայլուն արդիւնքներ ստուն։ Հեռաւորութիւնը քառասուն քիլոմէթր է։

ՊԵՐԻՍԼԻ.— Կ'ըսուի թէ կառավարութիւնը Պէլճիքայի Խորհրդարանին պիտի ներկայացնէ տեղեկագիր մը յանուանի նդասարջմանի՝ Պէլճիական Բանկոյին կրցմանը հասար։

ԲԱՐԻԶ.—Ֆրանսայի գաւառային բազմաթիւ քաղաքներու մէջ համակրական արտայայտութիւններ կ'ըլլան Եկեղեցիին համար։ Գաւառագլուխներու չատին մէջ եպիսկոպոսարանները և դպրեվանքները պարպուեցան։

ԼԻՍԱՏՈՆ.— Մանչի տակէն չինուելիք թունելին վերաբերեալ օրենագիծը մէկ քանի օրէն պիտի ներկայացուի Անգլիոյ Խորհրդարանին։ Գուէլէն անմիջապէս եւ՝ զը նոր ընկերութիւն մը պիտի կազմուի՝ ունի միլիոն ոսկի դրամագլուխով։ Պաուն Էմիլ տ'Էրլանժէ այդ ընկերութեան նախագահը պիտի ըլլայ։

ԲԱՐԻԶ.—Աւստրիական նախարարութիւնը հրատարակեց տարբոյս առաջին տասնամեակի ամիսներուն մէջ ֆրանսական վաճառականութեան արդիւնքներուն մասին։ Ներածումները բարձրացան 4,600 ֆր.ի 1905էն 220 միլիոն։ Ներածումները բարձրացան 4,700 միլիոնի, 1905էն 400 միլիոն աւելի։

ՊԵՐԼԻՆ.— Մէկ քանի օրէ ի վեր պանքայէ դուրս հարիւրին 7½ դր. զեղչի սակը երկիւղներ առաջ բերած էր Գերմանիոյ պետական պանքային (Ռայխսպանք) զրամական կացութիւնը մասին։ Հիմա իր զեղչի սակը հարիւրին 7ի բարձրացած է։ Ընդհանուր ծանրութիւնը մասնաւորապէս չեղտուեցաւ Երկիրի ու հանքի հրապարակներուն վրայ։ Հանքածուխի աքսեթիւներուն գիները բռնուած են։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱՆՈՒՍ 5/18 ԴԵԿԵՏԵՄԲԵՐ

Օսմ. Փոնս. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	102 08
Ամէնէն բարձր գին	»	102 13
Ամէնէն վար գին	»	102 07
Բուժէլի Երկաթուղի դոց	Ֆր.	147 —
Ամէնէն բարձր գին	»	147 5/8
Ամէնէն վար գին	»	147 —
Թրանսվալ	»	64 —

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍՐՈՒԹԻՒՆ 6/19 ԴԵԿԵՏԵՄԲԵՐ

Օսմ. Փոնս. Ակցեալ 4 %	Օ. Ո.	102 09
» » » Ժամը 7ին	»	102 09
Բուժէլի Երկաթուղի	Ֆր.	147 —
» » Ժամը 7ին	»	147 —
Քրէսի Ֆոնսէ Էֆիբսէն Ա.	»	339 —
» » » Բ.	»	269 —
Քարտի Կ. Պոլսոյ Գ. Կ.	»	440 —
Անատ. Երկաթ. Պարտք. Ա. սերի	»	516 —
» » » Բ. սերի	»	514 —
» » Բաժնեթուղթ Ա. Ո.		18 45
Շնչքեթի Խայրիէ	»	41 50
Շնրքեթի Խայրիէի Համիսէ	»	5 20½
Օսմ. Ապաշ. Ընկ.	»	4 65
Օսմ. Ծխախոտ		19 28
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		11 30
» Ժուխանս		6 57½
» պարտաթուղթ		482 —
Թրանսվալ	Ֆր.	61 50
Տէրբոսի Ջուրի ընկ.		331 —
Պոլիս Գարա Ագյարդ		684 —
Մինիլի պանքա	Օ. Ո.	6 —
Ապաշնիքի պանքա		175 —
Մերսին Ատանա պրտղթ.	Ա. Ո.	17 —
Գարասու սուանճանորհեալ		123 —
» սովորական		115 —
» 5 պարտաթուղթ		90 —
Ֆրաքի Խպիրի		596 —
Փոխառ. Հելլենական 5 %		— —
Հելլենական պարգեւաւոր Թուղթ		442 —
» » »	Օ. Ո.	4 05

ՍԹԻԼԱՆԳ

Օսմ. Միացեալ 1 օրուան	Օ. Ո.	1 50
» » 8 »		4 50
Բուժէլի Երկաթուղի	Ֆր.	1 —

Ֆոխ. Հրապարակ Օսմ. Պանքայի

	Գնում	Ծախում
Լոնտոն 3 ամիս դրչ.	109 3/4	111 12½
» չէք »	110 32½	110 12½
Բարիզ 3 ամիս Ֆր.	— —	— —
» չէք »	22 97½	22 87½
Պերլին մարք	18 67	18 57
Վիեննա քուռոն Ֆիորին	21 94	21 48

ԴՐԱՄԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Անգլ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱԳԻՐՔ

ԳՕՅԵՂ-ԳՈՒԿԱ

ՈՂՋ ԵՎՍԵԿԻՑ

ՀԱՅԳՂՎԱԾԱԿՈՏՈՇՈՂ ՎԱՍԻԼ

ԳՎՃՈՒՄ ՎԱՍԻԼ

ՅՏՑԹ ՎԱՍԱԳԶՈՒՅՑ

Գրքույկ Հայ գեղջկանց կենցաղի, հագուստի, սովորութեանց, հաւատալեաց, մեկնութեանց, գիւղական գործերու, ամուսնութեան, ծննդեան, մահուան, հիւանդութեան, դեղերու, բժշկութեան, հարսանեաց, հանդէսներու, խաղերու, երգերու, բանի, գրի, գուշակութեան, հեքիաթներու, զրոյցներու, ասացուածներու, հանելուկներու, ոստանաւորներու, ոտանաւորներու, ոստանաւոր հանելուկներու, ոստանաւոր հեքիաթներու, ոստանաւոր զրոյցներու, ոստանաւոր գուշակութեան, ոստանաւոր հարսանեաց, ոստանաւոր հանդէսներու, ոստանաւոր խաղերու, ոստանաւոր երգերու, ոստանաւոր բանի, ոստանաւոր գրի, ոստանաւոր գուշակութեան, ոստանաւոր հեքիաթներու, ոստանաւոր զրոյցներու, ոստանաւոր ասացուածներու, ոստանաւոր հանելուկներու, ոստանաւոր ոստանաւորներու, ոստանաւոր ոտանաւորներու, ոստանաւոր ոստանաւոր հանելուկներու, ոստանաւոր ոստանաւոր հեքիաթներու, ոստանաւոր ոստանաւոր զրոյցներու, ոստանաւոր ոստանաւոր ասացուածներու, ոստանաւոր ոստանաւոր հանելուկներու, ոստանաւոր ոստանաւոր ոստանաւորներու, ոստանաւոր ոստանաւոր ոտանաւորներու, ոստանաւոր ոստանաւոր ոստանաւոր հանելուկներու, ոստանաւոր ոստանաւոր ոստանաւոր հեքիաթներու, ոստանաւոր ոստանաւոր ոստանաւոր զրոյցներու, ոստանաւոր ոստանաւոր ոստանաւոր ասացուածներու, ոստանաւոր ոստանաւոր ոստանաւոր հանելուկներու, ոստանաւոր ոստանաւոր ոստանաւոր ոստանաւորներու, ոստանաւոր